

טיב המקהילה

ב"ד

פר' ניצנים

כ"ז אלול תשפ"א

המסע לפי אופק דושימים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג 6:25
מוצ"ש"ק 7:37
ר"ת 8:16

סוף זמן קריאת שמע וחפילה

סוק"ש א' 8:40 | סוק"ת א' 9:59
סוק"ש ב' 9:25 | סוק"ת ב' 10:29

המסע לפי שיעור קיץ

גילוי מס:

582

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

אמת סייג לתשובה

בבוא אל ביתו סיפר לב"ב אודות התשובה הקלה שנתן לו הרבי, והבטחה בצידה שיזכה בזכותה לתשובה גם אם ימשיך בהרגליו האויליים, והיתה הדבר לחידה בעיני כל השומעים.

החוטא אכן התחיל להיות זהיר מן השקר, אולם בלבו זמם להמשיך ביתר מעלליו. ועוד באותו לילה זמם להשכים קום בעוד ליל, כדי לבצע גניבה כלשהי בידי המיומנות. וכאשר זמם כן עשה, השכים קום ויצא מביתו כשבכוונתו ללכת כברת ארץ עד המקום המיועד.

אולם לאכזבתו פגש ממרחק באחד ממכריו, ובידעו שהלה ישאלו לפשר מעשיו בשעה שכל בני העיר נמים את שנתם. ובידעו שאין בידו מענה, מאחר שאת האמת לא רצה להגיד, וגם בשקר לא רצה להשתמש, על כן מיהר לסוג אחור, וכתוצאה מכך נבצר ממנו לבצע זממו.

לאחר מכן נשאל על ידי בני ביתו אם התפלל, והוכרח להודות שלא, ובלית ברירה השיב שפניו מיועדות לבית הכנסת, ובהכרח התפלל. על כל פנים, בזכות זהירותו משקר זכה להיות זהיר מכל העבירות, והוכרח לקיים את כל המצוות, ואט אט התנתק מכל החטאים, והתרגל לאורח חיים של ייחודי ירא שמים.

מזה המעשה רואים שהשקר שונה הוא משאר העוונות, כי השקר מלבד היותו חטא, הוא גם הכשר לכל שאר החטאים, כי הוא האמצעי להסתיר את מעלליו של הרשע מעיני סובביו, ועל ידו ביכולתו לנתב לו דרך ר"ל. ועל כן כשיהיה זהיר מן השקר ינצל מהרבה חטאים, מבלי שיצטרך לעמוד בכמה וכמה מלחמות מול יצרו.

ומלבד מה שה'אמת' נותן תקומה לתשובה הוא גם ה'פתח' לתשובה, כי כל עוד שהאדם מורגל בשקר הוא כמגשש באפילה ואינו יודע כלל על מה לשוב, כמובא בשם הצדיקים, שאדם שהוא שקרן בטבעו הוא לבוש בלבוש של שקר, ומתוך כך קשה לו מאוד לבוא אל נקודת האמת, ולכן אינו יכול לשוב בתשובה שלימה, כי משולל הוא מן ה'אמת' המגלה להאדם פגמיו.

זה הדבר נרמז גם בלשונת של התורה כשהזכירה על עוון השקר (שם) ד. דהנה כשהתורה רוצה לומר על פעולה כלשהי שהיא בלאו, היא אומרת זאת כלשון בני אדם, 'לא תעשה כך וכך' 'לא תגנוב' 'לא תרצח' וכי'. אולם בבואה לאסור את השקר שניתנה את לשונה, ואינה אומרת 'לא תשקר' אלא 'מדבר שקר תרחק', כי את השקר ראוי להרחיק ביותר, כי היא אב לכל החטאים, והזהיר בו זוכה להינצל מהרבה חטאים.

דברים כעין אלו כתב הרה"ק בעל הישפת אמת' (פרשת שופטים) ח"ל: 'וכן גם כן בשקר, כתיב מדבר שקר תרחק. ושמעתי ממ"ז ז"ל, שהגיד בשם הרב מפשיסחא ז"ל, שלא מצינו הרחקה בשום איסור בתורה, רק חכמים תיקנו סייג. זולת בשקר, שהתורה עצמה אמרה תרחק. להראות חומרי האיסור', עכ"ל.

על פי האמור יכולים גם לומר, שמלבד היות הלשון ביטוי למשנה זהירות, יש בו גם רמז לעצם המכשול הטמון בזה האיסור, וכפירושו של הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי ז"ל (הובא בספר 'אמרי פתח' שער ו סימן עט) ח"ל: 'מדבר שקר תרחק', פי' כשאתה אומר דיבור אחד של שקר, מיד אתה מרחק את עצמך מהשי"ת עכ"ל. כי כאמור השקר הוא הכשר לכל החטאים הגורמים מסכים המבדילים בין האדם לבורא.

אתם ניצנים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם

שבתים וקנינים ושטרותכם כל איש ישראל: (כט, ט)

ידוע שתיבת 'היום' רומזת על 'ראש השנה', כמו שכתב הרה"ק מאפסא ז"ע (אהב ישראל, פי' שופטים - דה אמנם) בשם הזוהר הקדוש (חיג דף רלא) שכל מקום שנאמר 'היום' זהו יומא דראש השנה שבו אומרים 'היום הרת עולם' (וראה עוד 'שאר עניני' לקיסים, דה אמנם ניצנים) וכך גם לשון הכתוב (תהלים קט, צא) 'למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך' שנאמר על ראש השנה.

ופרשה זו קוראים אותה בתורה לפני 'ראש השנה' ובזאת מעוררת התורה הנצחית את בני ישראל מידי שנה בשנה שבעוד ימים ספורים ביומא דראש השנה עתידים אתם להיות נצבים כולכם לפני ה' אלקיכם, כולכם בלי יוצא מן הכלל יעמדו לפניו בדין, ראשיכם שבטיכם וקנינים ושטרותיכם כל איש ישראל, ועל כן עליכם לפשפש במעשיכם, ולשוב בתשובה על חטאיכם, כדי להיכתוב ולהחתם לשנה טובה ומבורכת.

והנה עבודת התשובה כוללת ארבע חלקים, והם: א. עזיבת החטא. ב. חרטה על העבר. ג. וידוי. ד. קבלה על העתיד. וכדי שהתשובה תתקבל למעלה צריכים לקיים את כל הד' חלקים, וכל עוד שחסר אחד מאלו הדברים אין התשובה רצויה.

והנה החלק הרביעי הוא הקשה מכולם, כי הקבלה לעתיד צריכה להיות קבלה אמיתית, וכלשונו של הרמב"ם (תשובה פי' ה"א): 'ויגמורו בלבו שלא יעשה עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו', ויעיד עליו ידוע לעולמות שלא ישוב לזה החטא לעולם'. וכיון שכל עוד שאין האדם זוכה לעדות כעין זו אין תשובתו רצוין, עלול הוא להתיאש ח"ו מן התשובה, שהרי רגיל היה עד עתה לדוש בהרבה מצוות מתוך התר"ג, ומעתה עליו לקבל כמה וכמה קבלות, ומי ידוע אם אכן תהיה ביכולתו לעמוד מול כל אלה? אמנם גם התורה ירדה לסוף דעתו של האדם, ותוך שהיא מזכיר לו להאדם מיום הדין הממשמש ובא, היא גם משיאה לו עצה מה יעשה ויהיה אכן בטוח שלא ישוב עוד לחטאיו. עצה זו רמזה בתיבת 'אתם' אותיות 'אמת', התורה אומרת לנו, אחר שכבר קיימתם את השלושה החלקים הראשונים של התשובה, בבואכם אל החלק הרביעי ורואים אתם שאינכם יכולים לקבל עליכם קבלה אמיתית, קבלו עליכם קבלה רק על ההתנודות מן השקר, קבלה זו אינה משימה גדולה כלל, והיא גם תסייע לכם שלא לעבור על יתר החטאים. ובזכות קבלה זו תהיה ביכולתכם להיות ניצנים בבוא 'היום' לפני ה' אלקיכם, ותזכו בדין.

וכהאי עובדא שהיה אצל הרה"ק 'החזקה' מלובלין ז"ע, פעם הופיע לפניו חוטא אחד שעבר על כל התורה כולה, ואמר לו שברצונו לחזור בתשובה, אולם מאחר שמורגל הוא בחטא נראה לו שהדבר הוא מעבר ליכולתו, כי יצטרך הוא מעתה להיות זהיר בתר"ג מצוות מבלי להיכשל באחת מהם, וגם אם יחפוף בכך בכל לבו לא תהיה ביכולתו לעמוד בכך. השיב לו 'החזקה', אם תקבל עליך להיות זהיר מאיסור שקר תוכל לזכות לתשובה גם מבלי שתצטרך לקבל עליך שמירת כל התר"ג מצוות, אולם השמירה על השקר תהיה בלא שום קולות ויתורים. שמוח לה בעצת הצדיק והבטיח נאמנה שמעתה יהיה זהיר מלהגות שקר בפיו. ובצוהלה עזב את בית הצדיק.

טיב המערכת

מלך על כל העולם

כשהוקמה הממשלה הקומוניסטית ברוסיה היה את מעמד הפועלים קשי היום שהיו בתוכם שהנה סכאן תבוא ישועתם ומחיים והלאה יהיו כולם שווים ללא הבדלי מעמדות של עניים ועשירים אלא כולם שווים שהרי מחיים אין רכוש פרטי שלי או שלך, אלא הכל שייך לממשלה ששייכת לכל העם בשווה זה היה כמובן שקד גדול שנועד להטעות את המון העם והיו כמובן גם מתנגדים שהבינו שהנה עוד מעט יחרימו את כל רכושם כביכול לטובת הכלל, כאשר בפועל יהיו אלו ראשי המפלגה שנתנו ואילו יתר העם היה ברובו חי בעניות גדולה, הללו נעשו קשות ואף נהרגו על 'עוונת' שהתנגדו לממשלה הקומוניסטית. והנה נתפס אחד שהצהיר כי הוא תומך במפלגה הקומוניסטית אך בפועל הוא לא ויתר על כל רכושו אלא השאיר לעצמו רכוש רב והמשיך לחיות חיי עשירות, כמובן שמיד עצרו אותו, במשפטו הסביר לו השופט כי מכיון שכלפי חוץ הציג עצמו כקומוניסט אך באמת לא נהג כך, לכן הוא נודד את דינו למיתה, בעוון בגידה במלכות.

עומד לו יהודי בראש השנה ומכריז בתפלתו 'מלך על כל העולם כולו בכבודך, והוא באמת מתכוון לכך, הוא רוצה שהקב"ה ימלך על כל העולם הוא רוצה שכבוד ד' יתפשט בעולם וכולם ידעו כי הוא המלך והוא הנברא שברא את כל העולם אבל הוא שוכח היהודי, שיש מקום אחד ששם עדיין לא המליכו את הקב"ה והמקום הזה הוא הלב, לבו של כל יהודי צריך להיות שייך לקב"ה שהרי ההמלכה האמיתית מתחילה דווקא סטנ, סכל אחד ואחד מאיתנו, כמו שאנו אומרים בתפילה 'גלה כבוד מלכותך עלינו, שהרי כבר אמרו חז"ל אין מלך בלא עת, והמלכת ד' תלויה בנו, ברגע שנמליך אותו בתוכנו, בליבנו, נקבל על עצמנו את עול מלכותו, וללמוד ולקיים את חוקיו ומצוותיו, אז נוכל גם לבקש ולהתפלל שתתפשט מלכותו על כל העולם כולו.

(פי' טיב המעשים-ראש השנה)

טיב הודעות

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

י"ד הודעה רוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

הלכות תקיעת שופר

כמה פרטי דינים בסדר הברכות והתקיעות

א. נוהגין שהשמש מכריז קודם הברכה שלא לענות ברוך הוא וברוך שמו, ושלא לשוח עד אחר שיגמור הש"ץ כל סדר התפילה בקול רם, ומכל מקום בדיעבד אם ענו ב"ה וב"ש יצאו בברכה (אלף המגן שם סק"ז).

ב. צריך לכיין לקיים מצות עשה שכתוב בתורה יום תרועה יהיה, ויציא בשפתיו ויאמר הריני מוכן לקיים מצוה שציונו בוראינו לשמוע קול שופר היום הזה, כמו שכתוב בתורה יום תרועה יהיה לכם, לשם יחדו וכו' (סידור יעב"ץ).

ג. הצבור יכונו לצאת בברכה זו ברכת מצות שמיעת קול שופר וברכת שהחיינו שהם מחויבים בה, והתוקע מוציא אותם בברכות, גם יכונו דעתם ורצונם לצאת ידי חובתם בתקיעות אלו שיתקע התוקע, כי צריך כוונת שומע ומשמיע (מס"א סי' תקפ"ה ס"ז).

ד. מי שהוא יושב רחוק מן התוקע וקשה לו לשמוע היטיב את הברכות מפי התוקע, יברך את הברכות לעצמו וישמע התקיעות (בא"ח נצבים ס"ח).

ה. אם בא לבית הכנסת לאחר שגמר התוקע ברכת השופר, ושמע לו תקיעות דמוישוב בלא ברכה, יכול לברך אחר"כ קודם תקיעות דמעומד (אלף המגן סי' תקפ"ה סק"ג).

ו. יש חולקים בה דכיון שכבר יצא י"ח בשמיעת הלי קולות של תקיעות דמוישוב שוב אינו יכול לברך, ועל כן אין לברך רק אם הוא עדיין באמצע הלי קולות, דהיינו אפילו בין סדר לסדר, אבל לאחר ששמע הלי קולות לא יברך כ"א במחשבה (מ"ה תקפ"ה סק"ט).

ז. ופשוט שאם עדיין לא התחילו התקיעות דמוישוב יכול לברך עתה בלחש קודם התחלת התקיעות, אך אם חושש שלא יסיפק לברך קודם שיתחילו לתקוע, אזי ימתין מלברך עד בין סדר לסדר וכנ"ל.

ח. התוקע והקהל ראוי להם לכיין תמיד אם תוקעין עכשיו התקיעה שלפניה או שלא אחריה, ונ"מ דמצוי הדבר מאוד שהתוקע לא תקע כשיעור, או לדעת המקרא לא היה כהוגן, וע"כ מסמך שיש לחזור ולתקוע, והקהל אינם רואים וחושבין שממשיכים לתקוע, וע"כ מתכוונים לתקיעה שלפניה דסדר אחר, ואולי אין יוצאין בה כלל חובת המצוה, דבין סדר לסדר מחויבין מה"ת לידע איזה תקיעה תוקעין, וע"כ ראוי למדקדק להסתכל תמיד אם המקרא מסמך לחזור, ונכון שהמקרא ידפוק על הבימה כשמסמך שרוצה שהתוקע יחזור על התקיעה, כדי שידעו הקהל מה לכיין, ואפילו בתקיעות שבאותו סדר גופא נכון לעשות כן (מוערי ח"א ס"ח).

מלטם מכל רעות בזאת השנה

בערב ראש השנה יכול לתקן את כל השנה

מהרהר האדם לעצמו ונפשו נעגמת עליו, הן במעמקי הנפש יודע אני היטב כיצד היה נראה אצלי השנה האחרונה, אם נתחיל לפרט את כל העברות שנכשלתי בהם במשך השנה ביודעין ובלא יודעין, הרי שבושה וכלימה תכסה את פני, ואפילו אם נעייין במצוות והמעשים טובים שקיימתי במשך השנה, ובי"ה שרבים הם, אבל עדיין רחוקים הם מאד מאד מלהיות בשלמות וללא פניות כלשהם, ומי יאמר זיכיתי לבי.

אפילו אחר שכבר הגיע חודש אלול וימי הרחמים והסליחות, וכבר התחיל ערלת הלב להתעורר לשוב בתשובה שלימה אל השי"ת, אבל טרדות היום עושים את שלו, והגם שניסיתי להשתדל ביותר להתחזק בתורה ובמצוות, אבל עדיין מרגיש אני בנפשי כי רחוק אני מאד מאד מן שלמות העבודה שהייתי צריך לעבוד, כאן הייתי טרוד בעניינים של מה בכך, וכאן שכחתי קצת מהו חובתי בעולמי, ועד שלא היה סיפק בידי לעשות דבר מה והנה רובם של ימי הסליחות כבר יצאו, והנה אנו עומדים על מפתנה של ראש השנה ויום הדין ואני אנה אני בא, היאך אתייצבה לפני הקב"ה למשפט הגדול וביתי ריקן, ואפילו את ימי חודש אלול שניתן לנו מבית המלך לשוב בו בתשובה ולהתכונן כראוי גם לא ניצלתי כמו שצריך.

מחשבות כאלו הוא נחלת חלקם של הרבה אנשים יראים ושלמים, שבאמת השתדלו להתנהג בכל ימות השנה כראוי וכנכון, וגם בחודש אלול קבלו על עצמם קבלות טובות והתחזקו בתורה ובעבודה, אבל מה לעשות, בן אנוש הוא הרי רק בשר ודם וכנגדו עומד היצר הרע שהוא מלאך מן השמים להשטין לו בדרכו, להסיתו ולהדיחו, וממילא מרגיש האדם שלא עשה את כל מה שמוטל עליו לעשות ועתה, בהתקרב ראש השנה, וכשמתבונן כיצד עברו עליו כל הימים, הרי שנפשו נעגמת עליו ואינו יודע כיצד יוכל לגשת אל יום הדין ושעדיין הוא רחוק מאד מן השלמות.

אי לכך באים הספרים הקדושים ומגלים לנו כי עדיין לא אפסה התקווה, וכל זמן שעדיין לא חלפה השנה לגמרי יש באפשרותנו לתקן ולהעלות את כל השנה כולה ואפילו למפרע, וכמסופר על הרה"ק בעל החידושי הרי"ם ז"ע שבערב ראש השנה של אחת השנים, עם הנסו כבר צללי ערב, פנה אל הצדיק משמשו ואמר לו, בא ונעשה עתה תשובה, שהרי כבר אמרו חז"ל בגמרא (ראש השנה ב, ב) שיש עניינים שבהם אנו אומרים שאפילו יום אחד בשנה כבר נקרא שנה, ובמקום אחר שנינו (פסחים ד, א) שמקצת היום ככולו, וממילא, אם עתה, ברגעיהם האחרונים של השנה נעשה תשובה על כל מעשינו, הרי שייחשב לנו הדבר כאילו וכל השנה כולה היינו שרויים בהרהורי תשובה.

מי שאבד ממנו חותמו ממתינין לו עד הערב

דברים מפורשים בעניין זה כתב בספר"ק 'אור המאיר' (פרשת בחוקות) בשם הרב הגדול ר' נחמן מקוסאוי ז"ע, שדרש דרוש נאה על דברי המשנה במסכת שקלים (פרק ה משנה ה), 'מי שאבד ממנו חותמו ממתינין לו עד הערב'.

דנה ידוע שהאדם נברא בצלם אלקים (באשית א, כו) וחותמו של הקב"ה ניכר על פני האדם, והאישי הירא וחרד שעובד את השי"ת באמת ובתמים מאיר על פניו חותמו של הקב"ה, אולם כאשר האיש ישראל נכשל בחטא, אז סר צלו מעל פניו ומאבד את האור הבהיר של החותם צלם אלקים, ורק אחר שישוב האיש ישראל בתשובה שלימה מלפניו יתברך שמו ויחזור בו מדרכו הרעה, והקב"ה, שימינו פשוטה לקבל שבים ומדרכו לעבור על פשע, מוחל לו על עוונותיו ושב החותם צלם אלקים להאיר על פניו.

והנה, אחר שנכשל האדם בחטאיו, הרי הוא עלול להיכנס לעצבות ודכדון, מתוך מחשבה שאם כבר אבד ממנו הצלם אלקים הרי שכבר אבדה תקוותו ונעלם שברו, אבל האמת הוא, שהקב"ה כבר הכין ג' זמנים מיוחדים שבהם מסוגל האדם לתקן את נפשו ולהעלותו מעומק בור זרות, ואלו הם: ערב שבת, ערב ראש חודש, וערב ראש השנה. בערב שבת מסוגל לתקן את כל מה שעיוות במשך השבוע, ואם לא התעורר אז לתקן את דרכיו, אזי יש לו את ערב ראש חודש, שאז מתקן את כל ימי החודש.

אבל אם גם בערב ראש חודש לא זכר להתעורר בתשובה, על זה ממשיך ה'אור המאיר' ומגלה לנו את התקנה, וכך כתב שם: 'ואם עד אלה לא שב, עדיין יש תקוה וממתינין לו עד ערב ראש השנה, שהוא מרכז של כל השנה שעברה, ויכול לתקן את עצמו ופרטיות ימי השנה, ומחזירין לו אז את חותמו הנאבד ממנו בסיבת חטאיו, כי כן דרכו יתברך לעבור על פשע, ולא חפץ במיתת הרשעים כי אם בשובו מדרכו הרעה וחיה (ע"פ יחזקאל לב, יא). וזהו אשר שנו חכמים במשנה: מי שאבד חותמו, היינו חותם אלקים המאיר על פניו מצלם אלקים אשר יהלך, ממתינין לו עד ערב, ירצה ערב שבת וערב ראש חודש וערב ראש השנה', ודפח"ח.

בשבת האחרונה יכולים לתקן את כל השבתות

ועתה, בעמדתו בשבת האחרונה של האי שנת, צריכים אנו לדעת על הכח הנפלא שיש בשבת הזו, שבכח שמירתה כראוי יכולים אנו להעלות את כל שבתות השנה, וכה כתב ב'שם משמואל' (פרשת ויקרא), 'הנה שבת זו האחרונה שבשנה, ויש לתקן בה מה שהחסיר בכל שבתות השנה דביקות ועונג שבת, וכאשר שבת זו היא בעונג ודביקות כדת ומתקן בה כל שבתות השנה, כל האורות מכל שבתות השנה כולם נקבצו באו בשבת זו. וזה שמפסירין בה שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי'.

ובדומה לזה כתב גם ב'שיטת ישראל' (פרשת נצבים ויקרא): 'והנה שבת זה שהוא שבת האחרון מהשנה שעברה, הוא נעוץ סופו בתחלתו, וע"י שמירתו בקדושה ובטהרה נוכל לתקן את כל מה שפגמנו בכל שבתות השנה שעברו, שאמרו צדיקים הקדמונים זצ"ל כאשר אם ירים איש את קצה המטה יתרוםם כל המטה, כן כאשר יתקן איש ביום האחרון יתקן כל הזמן'.

טיב הקהילה

ב"ד

ראש השנה
א' תשרי תשפ"ב

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג 6:21
מוצ"ש 7:33
ר"ת 8:13

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:41 | סו"ת א' 9:59
סוק"ש ב' 9:25 | סו"ת ב' 10:29

המניח לפי שיעור ק"ץ |

גיליון מס':
583

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מנורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב המועדים

ראש השנה

ויטו שכם אחד לעבדך

על ידי האחדות וזכה להמליך את שמו יתבדך בעולם ולצאת זכאי בדינו

"אמר הקדוש ברוך הוא, אמרו לפני בראש השנה מלכות זכרונות ושופרות, מלכות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר". ויש לומר, הא כיצד יעלה זכרונו לטובה וכיצד נמליך את השי"ת בעולם, על ידי השופר, שהי תרועת השופר רומזת לרעות ואחדות, ועל ידי האהבה והאחוה שתשרה בתוך בני ישראל יעלה זכרונו לפני לטובה לפקד אותנו לטוב כל הימים.

§ התקנה בתקיעת שופר להימנע סמראית עין של מחלוקת

כאן המקום אתנו להביא את מאמר הגמ' (ראש השנה לד.), "אתקין רבי אבהו בקסרי תקיעה, שלשה שברים, תרועה, תקיעה". ופירש בתוס' (לג: ד"ה שיעור), שהתקנה של רבי אבהו הייתה מאחר שהתעוררה הספק בישראל באיזה אופן יש לתקוע את התרועה, האם כאדם המיילל ובוכה בקולות קצרים וסמוכין זה לזה, או שמא כאדם הגונג מלבו וכדך החולים שמאריכין בגניחותיהן, ולכן התקין רבי אבהו שיהו תוקעין את שניהם גם יחד, גם שברים וגם תרועה.

עוד כתב הר"ן בחידושי (שם) בשם רב האי גאון, כי מעיקר הדין יצא ידי חובת תרועה גם אם תקע רק באופן אחד, דהיינו או גנוחי גניח או ילולי ליל, ועד ימיו של רבי אבהו היו תוקעין בכל מקום ומקום כפי המנהג שקבלו על פי המסורת, אלא היות שבשני פשוטי העם היה נראה הדבר כמנהג השנוי במחלוקת, על כן תיקן שיתקעו בכל מקום בשני האופנים, גם תרועה וגם שברים.

וראים מזה דבר נורא, שרבי אבהו תיקן תקנה מיוחדת לתקיעות השופר אך ורק בכדי להימנע ממראית עין בלבד של מחלוקת, ומכאן שייצא עוצמה לדברינו, שתרועת השופר מורה על הרעות והאחוה המוחיבת שתשרה בין בני ישראל, ובפרט ביום המלכת הקב"ה בעולם, יום של תרועה ורעות.

§ השטן מנסה להכשילנו במחלוקת בימי ראש השנה

ומאחר שכבר ידענו גם ידענו את גדול נחיצות האחוה והרעות בימי דריש שתא, הבן נבין מדוע מנסה השטן הוא היצר הרע בכל כוחו להכשילנו בדבר זה דווקא בהאי יומא, עד שמכל דבר קל עלול האדם להגיע לידי הקפדה וכעס חלילה, וצריך האדם לדעת שאין זה אלא מעשה היצר בלבד המתגבר על האדם ורוצה לטרדו מן העולם, הוא חפץ להפריע את האדם מן העבודה של יום תרועה הוא לכם, הוא רוצה להסיענו מן האחוה והרעות המעוררים את רחמי השכינה הקדושה העולה על כסא רחמים.

אכן, כאשר יידע האיש נאמנה שאין זה אלא מתחבולות היצר בלבד, הרי שיקל עליו להתגבר על המכשולות המצויות ביום זה, ואדרבה, עוד ישתדל ביותר להגביר כח עבודת האחוה והרעות אפילו לפני משורת הדין, ואזי יזכה לעבוד אל נכונה את עבודת היום הקדוש הלזה, ועל ידי כן יעלה תקיעותינו ותרועותינו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ויהפך לנו את מדת הדין החזק למדת החסד ולמדת הרחמים ויסתונו פי שטן לבל ישיטנו.

§ על ידי אהבת ישראל ולימוד זכות זכאי בדין עתה אגלה לך עוד על גדול מעלת האחדות והשלום בין בני

אֶת לְצַיִם". ומדייק שם המהרש"א, כי ממה שהכתוב מתחיל ואומר יום מלכו, נראה לפרש שהכתוב עוסק כאן באחד מימי המלכות, דהיינו ראש השנה ויום הכיפורים, "שאו הקב"ה מלכו של עולם, ומושך מלך העולם את ידו מן הלצים שלא להכניסם כלל במחיצתן אפילו במקום הדין".

מדבריו הנוראים של המהרש"א נמצא, כי הקב"ה דוחה ממחיצתו את בני אלו הארבע כיתות לגמרי, אפילו אל המשפט בראש השנה אינו מניחן להיכנס יחד עם כל עדת ישראל, אלא זן אותם ממרחק, כדרך שדנים את שאר כל הבריות שאינם מזרע ישראל שאינם נכנסין כלל אל מאחורי הפרגוד. וצריכים אנו להבין, הרי ישנם עוד כתות אחרות של בעלי עברות ומדוע ידחה הקב"ה דווקא את אלו הכתות ממחיצתו.

על כרחך צריך אתה לומר שחילוק יש בין אלו לאלו, וגורעים בעלי הכת לשון הרע וכי משאר בעלי עברות היות שהם פגמו בעניינים של בין אדם לחברו, ועל כן בראש השנה, יום המלכת הקב"ה בעולם, אינם יכולים להיכנס במחיצת הקב"ה שהוא מלכו של עולם, כי במעשיהם הרעים הם מחורחים דברי ריבות בקרב ישראל ופוגמים בשלמות ההמלכה, שהרי התנאי הראשון למלכות הוא שלמות ואחדות העם, משום הכי אי אפשר שאנשים כאלו יבואו לפי המלך.

§ למנצח לבני קורח מזמור - כי הם תקטו חטא המחלוקת

על פי האמור יתכן לנו ליתן טעם לשבח על המנהג המקובל בדינו (המזמור ב'מטה אפרים' סימן תקפה טע"ג) לומר קודם התקיעות שבע פעמים את הקאפיטל (תהלים מז) "למנצח לבני קורח מזמור כל העמים תקעו ק"ף", והוא על פי הידוע מדברי חז"ל (מגילה י - סנהדרין ק"ז) שבני קורח פרשו מתוך אש המחלוקת שהצית אביהם ושוב בתשובה שלימה על מעשיהם, ועל ידי זה זכו ונעשה להם נס שנתבצר להם מקום בגיהנום וישבו עליו ואמרו שירה. על כן בראש השנה, שהוא יום המלכת השי"ת בעולם, אנו מזכירים את מעשיהם הטובים ששבו בתשובה שלימה ופרשו מחטא המחלוקת, וללמדנו בא, שביום הזה צריך לתקן את פגם המחלוקת בכדי שנוכל להמליך עלינו את השי"ת כראוי, ואולי זהו הטעם שאומרים זאת דייקא בשעה שהולכים להריע בשופר, שהרי כבר הזכרנו בתחילה שתרועת השופר מרמזת על עניין הרעות ואהבת ישראל.

מעתה יובן לך היטב מאמר ב'קאפיטל זה (פסוק ו), 'עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר', ואמרו על זה במדרש (ויקרא רבה כט ג): 'בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב ועולה על כסא זין בדין הוא עולה, מאי טעם, 'עלה אלקים בתרועה', ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב, 'ה' בקול שופר', ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים'. ויתכן לומר הביאור בזה, שהכתוב בא להשמיענו, שעל ידי הרעות והאחדות של תרועת השופר, מתמלא הקב"ה עליו ברחמים ועובר מכסא זין ויושב על כסא רחמים.

מה מאוד יותאמו לזה דברי הגמרא במסכת ראש השנה (טז),

§ האחדות הוא תנאי לניסוח המלכה

עומדים אנו על פתחה של ימי ראש השנה, היום בו ממליכין אנו את שמו הגדול והקדוש בעולם, 'אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם', זהו העניין שעליו אנו מתפללים בתפילת היום, 'מלך על כל העולם כולו בכבודך, והינשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך, וידע כל פעול כי אתה פועלת, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

לעת הזאת צריכים אנו לדעת, כי בשעה שאנו קרבים להגיש את כתר המלוכה לפני הבורא כל העולמים ולהמליכו על כל העולם כולו, הרי שקודם לכל צריך שיהיה אומה על מי להחיל את המלוכה, שהלא אין מלך בלא עם, ולשם כך צריך כל העם להיות באחדות השלימה, להטות שכם ולעבדו בחטיבה אחת, כי כאשר העם מפחד ומפורד באגודות אגודות והאחד שונא ומתעב את חברו הרי זה גורם פגם בשלמות המלוכה.

לפיכך, כהכנה לקראת היום הגדול והקדוש הזה שאומרים בו 'מלך על כל העולם כולו - ה' אלוקי ישראל', צריך שיהיה כל קהל עדת ישראל כאיש אחד בלב אחד ללא שום שנאה ופירוד לבבות, כי המלך הוא לב כל העם (ע"פ הרמב"ם מלכים פרק ג הלכה ו), ותנאי למלכות הוא שיהיה כל העם באהבה ואחוה ורעות, ואז יהיה ה' למלך על כל הארץ ויהיה ה' אחד ושמו אחד, אחיד בארעא ואחיד בשמיא.

§ יום תרועה מלשון חיבה ורעות

פלא פלאים כתב הרה"ק בעל ה'בית אהרן' מקארלין ז"ע (ראש השנה ד"ה 'בלילי'), שאין באפשרי לקבל את היום הקדוש הזה אלא על ידי אחדות ורעות, וסמך את אדניו על יסוד הכתוב (במדבר כט, א) "יום תרועה יהיה לכם", ו'תרועה' הוא לשון של 'רעות', ועל פי זה הוא מפרש את כל הפסוק שם, 'בחורש השביעי באחד לחודש וגו' יום תרועה יהיה לכם', דהיינו שבאחד לחודש השביעי שהוא ראש השנה צריכים כל קהל עדת ישראל להיות באחדות ובחיבת 'באחד'.

בדרך זה מפרש ה'בית אהרן' את הכתוב (זכריה יד, ט) "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", ואומר, שבא הכתוב להשמיענו שכאשר יהיו ישראל באחדות ובחיבת 'אחד', אזי יהיה ה' למלך על כל הארץ, עד כאן דבריו הקדושים.

וביתר ביאור נוכל להוסיף ולדייק עוד, שהרי הלשון בתורה הקדושה הוא "יום תרועה", ולכאורה, מדוע נקרא יום זה בשם יום תרועה, הלא מעיקר דיו לתקוע פעם אחת ביום יצא ידי חובתו, ומדוע זה מכונה כל היום בשם יום תרועה, אך על פי חידושו של ה'בית אהרן' ש'תרועה' הכוונה גם לאהבה ורעות אתי שפיר, כי ראש השנה הוא באמת יום תרועה, שכל היום כולו צריך להיות באחוה ורעות ולא רק שעה אחת, 'יום תרועה' - מבואר ועד צאתו.

§ בראש השנה יחדים בעלי המחלוקת סמחיית הקב"ה

וראה זה דבר נפלא, ממש כפתור ופרח, דהנה בגמרא סוטה (מב.) אמרינן, "ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה, כת ליציים וכת חניפים וכת שקרים וכת מספרי לשון הרע, כת ליציים דכתיב (הושע ז, ה) [יום מְלַנְנו הַחַלּו שְׂרִים חֲמַת מִיָּין] מְשַׁךְ יָדוּ

בר ישראל, אשר דבר זה מסוגל ביותר לעורר רחמים וחסדים ביום הדין, להפך ולמתק את מדת הגבורה לרחמים, וכדבריו של סגורם של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מבערדיטשוב זי"ע, שכתב בספרו 'קדושת לוי' (פרשת שופטים), ומן הראוי הוא להביא את לשונו הטהור לעורר רחמים וחסדים על ישראל.

וכה כתב בקדשו: "הנה הקדוש ברוך הוא שופט את הכנסת ישראל בבוא יום המשפט בגדול רחמיו וחסדיו, אך צריכין אתעוררות דלתתא לעורר את המדה של רחמנות למעלה, ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד, כשאנו למטה מתנהגים בחסד ולמדים זכות על כל איש מישראל לדון לכף זכות, ואז על ידי זה גם מלמעלה נתעורר אותו המדה ולמדן גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים וכו', ועל ידי זה יוצא בדין זכאי במשפט של מעלה, כי במדה שאדם מודד מודדין לו", עד כאן לשונו, ואך למחסור יהיה להוסיף על דברים אלו.

§ הזיהוד בבין אדם לחברו - טיטא עבא

והנה, בימים אלה חל יום פטירתו של מרן הגה"ק בעל ה'חפץ חיים' זי"ע (כ"ד אלול), ובוודאי לא דבר ריק הוא, כי כן נאה וכן יאה לאותו צדיק שיהא יומא דהילולא דיליה סמוך ונראה ליום הדין, שהרי הוא הגבר אשר הוקם על להעמיד את דת התורה שבין האדם לחברו על תילה, ובין שאר החיבורים הרבים והמפוארים שהנחיל לדורות, איין וגם חיקר את כל דיני שמירת הלשון מהחל ועד כלה, וממנו יתד וממנו פינה להתעוררות העצומה בקרב כלל ישראל עם קדושים בעניין זה, וללא שום ספק שעל ידי העסק בזה מתעוררים רחמים עליונים בשעת הדין ומתרבה הלימוד זכות על בני ישראל להוציא משפטם לטוב.

על כן מה נאה הדבר להביא כאן את לשונו הטהור שכתב בהלכות ראש השנה (סימן תקפ"ג ס"ק ה), קודם כל הוא מונה את מיני המאכלים שנהגו הרבה לאכול בראש השנה בתפוצות ישראל לסימנא טבא, ואחר כך הוא מוסיף בזה הלשון, "והנה, כל אלו הענינים עושים הכל לסימן טוב, ולכן פשיטא שיזוהר מאד שלא יקעס בימים האלו, מלבד גודל האיסור, כדי שיהיה לסימן טוב", עד כאן לשונו.

נאים הדברים למי שאמרם ויותאמו ככפתור ופרח עם שורשי הדברים במאמרנו, שיטוד גדול בעבודתו של ראש השנה והעבודה של המלכת הקב"ה בעולם, הוא החובה לתקן ולהתחזק ביותר

בעניינים שבין אדם לחברו, להרבות אהבה אחווה ורעות בין הבריות ולמנוע הכעס וההקפדות על הזולת בכל אופן שהוא, ואין לך סימן יותר טוב מזה לשנה טובה ומתוקה.

§ בהרבות רעים וידידים יצלח הדין

לסיום הדברים נביא כאן אמרת שפר המעלה על נס את גדול התועלת אשר יזכה לה האדם כאשר ירבה הוא באחוה ורעותו, והוא גם סגולה ועצה נפלאה להיצלח מן הדין.

מין הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצוק"ל האלטער מקעלם' הקשה, אמרו רבותינו במתניתין (ראש השנה טו), "בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרחץ", ומפשוטו הלשון משמע, כי בשעת הדין עוברים כל הבריות למשפטם לפני ה' בזה אחר זה, אולם בהמשך הגמרא שם (מ) איתא, "אמר רבי יוחנן, וכולן נסקרין בסקירה אחת", וקשה מאד, האם עוברים למשפט בזה אחר זה או שנסקרים כולם בסקירה אחת.

והיה מתרץ על פי הביאור הנודע של הגה"ק רבי ישראל סלנטער זי"ע על הפסוק (דברים לב, ד) "ק-ל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא" וצריך להבין, מהו הרבנות הגדולה כל כך לשבח את הקב"ה שאינו עושה עול, לפיכך צריך אתה לומר שאין המקרא מתפרש כפשוטו כלל, אלא בא הכתוב כאן לגלות דבר עמוק ונשגב ולבאר את החילוק הגדול שבין משפטי שמים לדיני בשר ודם.

שהרי במשפט בשר ודם, אם עבר אחד מבני המדינה על חוקי המלך ונגזר אחת דתו והמית, לא יועילו כל תחנוני בני משפחתו וידידיו להמתיק את גזר דין יקרים, בטענה שגם להם יסתבב צער נורא על מיתת אהובם, והם הרי לא חטאו ועל מה ולמה מגיע להם כל הצער הגדול הזה, והוא מילתא דפשיטא שטענה כגון זו לא תתקבל כלל על לב השופט, כי מי שחטא עליו לטאת את עונשו ואין כל נפקא מינה אם יהיה צער למכיריו ומיודעיו ואם לאו.

אבל משונה מזה משפטי שמים אשר בו יבוא הכל בחשבון, לא רק הצער שיצטער החוטא מן העונש, אלא גם הצער שעלולים להצטער כל מכיריו ומקורביו של החוטא באם אכן יענשו, הכל מדוד בפלט ובמשקל ועל הכל יבוא בחשבון, שהרי 'הצור תמים פעלו' (דברים לב, ד), ואם רק לאחד מבין כל מקורביו לא יגיע הצער הזה הרי שיעוכב כל הגזר דין של החוטא, וכדאיתא הלשון בגמרא (פסחים ק"ג), "וכי טוביה חטא, וזיגוד מנגיד [= הכיצד יתכן שטוביה עבר עבירה, ואילו יזגוד (שם של אדם) לוקח].

וזהו שבחו הגדול של הקב"ה שהוא "ק-ל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא", שבכדי למנוע עול לאדם אחד שלא מגיע לו הצער,

הריהו ממתיק גם את גזר דינו של מי שמצד מעשיו נתחייב בעונש, ובלבד שלא יגיע צער למי שאינו ראוי לזה, ואין לך שבח גדול מזה, כי משפטי האדם אינם יכולים לחשב את הצער של הסובבים אם מגיע להם או לאו.

ובזה באנו ליישב את הסתירה בין ב' המאמרים של חז"ל, כי לעולם עוברים כל הבריות למשפטם כבני מרחץ בזה אחר זה, ואז דנים מה דינו של כל אחד ואחד לגופו ולעניינו, אולם אם יצא גזר דינו לחובה ומצד מעשיו ראוי האדם הזה לעונש, עדיין אין פוסקים עליו את העונש המגיע לו, אלא קודם כל בוחנים את שאר כל הבריות אם מגיע להם הצער שיסתבב מן העונש של החוטא, ואם נמצא שאחד מהם אינו ראוי לצער הזה אדי ממתקים את הדין לחוטא.

הווי אומר שעריכת המשפט בראש השנה הוא בב' הבחינות גם יחד, גם הבחינה של כבני מרחץ בזה אחר זה וכל אחד דנים אותו לפי מעשיו, ומאיך גיסא יש גם בחינת משפט בסקירה אחת, שבו בודקים ובוחנים את כל הבריות האחרות האם הם ראויים לאותו הצער שיסתבב מענישת החוטא, ומעתה מיושבים היטב ב' המאמרים הנזכרים.

מוסיף היה הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל ואומר, כי מכאן סגולה ועצה נפלאה כיצד לזכות ביום הדין, והוא על ידי שיוסיף עליו רעים הרבה, וכל כמה שיתרבו ידידיו ומודעיו, יש יותר סבא, שאפילו אם יישת עליו עונש מן השמים, עדיין יימצא אחד מבין מכיריו הרבים שאינו ראוי להצטער בגינו, ונמצא זה מעכב וממתיק את גזר דינו לטוב וחסד וייצא משפטו לטוב היום.

§ ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים בזה יום הדין

הכלל העולה מכל האמור כאן, שראשית לכל עבודת היום הקדוש של ראש השנה הוא עניין האחדות והרעות, כי ביום זה ממליכים את הקדוש ברוך על כל העולם, ויטוד המלוכה הוא שיהיה העם באחדות כאיש אחד בלב אחד, כי אי לאו הכי אין למלכות על מה שתחול שהרי אין מלך בלא עם.

מפני כן צריך שישתדל ויתחזק האדם עד למאוד ביומא דדינא להיות בידידות ואחדות בין האדם לחברו, ויהיה נזר מאד מאד מכל נדנדו ושמן קל של שנאה ומחלוקת שזוהו המפסיד הגדול ביותר בכל הזמנים וביום הקדוש הזה בפרט, כי הוא יום תרועה ורעות.

בשכר זה ישמרנו הקב"ה ויצילנו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו ויכתבונו ויחתמונו לחיים טובים ולשלום בזה יום הדין יחד עם כל ישראל אחינו, אמן.

הדוספות בתפילות של עשרת ימי תשובה

תקפ"ב ובמ"ב שם סק"ט.

א. ואומר המלך המשפט בשני הה"ך, ויזהר בזה, כי י"א זהו לעיכובא, ומ"מ בדיעבד אם אמר מלך המשפט לא יחזור (מ"ב סי ק"ח סק"ב).

זכרנו ומי כמך וכי

ב. תיקנו הגאונים לומר בעשיית זכרנו בברכת אבות, ומי כמך בגבורות, ובברכת הודאה וכתוב, ובספר חיים בברכת שים שלום, וכיון שאינו אלא תיקון הגאונים אם שכח לאמרם אין מחזירין אותו (ש"ע סי תקפ"ב ס"ה ובמ"ב שם). ואפילו אם רוצה לחזור אינו רשאי (מנ"א שם סק"ד, ועי' במחש"ש שם).

ג. אפילו לא עקר רגליו עדיין, רק שכבר אמר השם של סיום הברכה, אינו חוזר, אבל כל שעדיין לא אמר השם של סיום הברכה ה"ז חוזר, אפילו אם כבר אמר כמה שמות באמצע, כגון בברכת הודאה שהמשיך וכל החיים וכו' (מ"ב שם סק"ט). וי"א דבכה"ג יאמרנה במקום שזכר ולא יחזור לתחילת וכל החיים (מס"א שם סי ע"ה).

ד. אמר ברוך אתה השם וזכר שלא אמר זכרנו או מי כמך, לא יאמר למדני חוקיך, אלא ימשיך בתפלתו (בא"ח נתיב ס"ב ונ"ב מ"ש

גם כן לומר המלך הקדוש, אזי אנו אומרים שמסתמא זכר גם בשעת הברכה ואמר המלך הקדוש (א"א להר"ק מבוסשטאט).

ז. בשבת שובה ערבית יאמר בברכת מעין שבע 'המלך הקדוש', ואם טעה ואמר הא-ל הקדוש, יש דעות באחרונים אם צריך לחזור, ודוקא אם סיים הברכה, אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה, יתחיל עוד הפעם מן 'המלך הקדוש' (ש"ע סי"ג ובמ"ב שם).

המלך המשפט

ח. בעשיית אומר חותם בברכת השיבה שופטינו המלך המשפט, ואם טעה וסיים מלך אוהב צדקה ומשפט א"צ לחזור, ומ"מ אם נזכר תוך כדי דיבור, ואומר המלך המשפט (מ"ב סק"ו ע"פ פסק הרמ"א בסי ק"ו). וי"א דאם נזכר לאחר שעקר רגליו, טוב שיתפלל עוד הפעם בתורת נדבה, וא"צ לחדש בה דבר, כיון שהוא מתפלל אותה מחמת ספק (ש"ע הרב סי תקפ"ב ס"ב).

י. אבל אם סיים הא-ל אוהב צדקה ומשפט, ונזכר לאחר כדי דיבור, ה"ז חוזר לברכת השיבה שופטינו וממשיך על הסדר, ואם נזכר לאחר שעקר רגליו חוזר לראש (ש"ע סי

השם המלך הקדוש' מהני (פ"ח, הביאו בשע"צ סק"ג), ורוב האחרונים לא פסקו כן (שע"צ שם), ולכן אם אמר צ' פעמים 'ברוך אתה השם המלך הקדוש', ועכשיו הוא מסופק בתפילתו, יתפלל שנית דרך נדבה (מס"א שם ס"ו). ומן הנכון שלא יאמר צ' פעמים ברוך אתה השם וכו' כדי שלא להיכנס במחלוקת (מה"ח שם סק"ג).

ד. אם הוא מסופק בראש השנה ויהיכ"פ אם סיים המלך הקדוש, אך ברור לו שאמר את כל הנוסח של ובכן תן פחדך על הסדר, אפשר דא"צ לחזור, דאולי לא שייך לומר בזה שאמר כהרגלו כל השנה, שהרי הוסיף לומר קודם סיום הברכה מה שאינו אמר בכל השנה (מ"ב שם סק"ד).

ז. אם אמר תיבת הא-ל ועדיין לא אמר הקדוש, אע"פ ששהה יותר מכדי דיבור, ואח"כ סיים המלך הקדוש, א"צ לחזור (ד"ע, אף המגן שם סק"ט) בשם הר"ק מבוסשטאט).

ז. ש"י שטעה בהמלך הקדוש חוזר לראש ואומר שנית קדושה (שע"ת סק"א). ז. אם היה זוכר בסוף ברכת מחיה המתים כשאמר מי כמך אב הרחמים, שהוא צריך

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבנעביץ שליט"א

המלך הקדוש

א. בעשרת ימי תשובה חותם בברכת קדושה המלך הקדוש, מפני שהימים הללו הם ימי דין שהקב"ה יושב ודן כל העולם ומראה מלכותו וממשלתו שהוא בכל משלה (ש"ע סי תקפ"ב ס"א ובמ"ב שם).

ב. אם טעה ואמר הא-ל הקדוש, ואפילו הוא רק מסופק אם אמר המלך הקדוש, ה"ז חוזר לראש התפילה. ודוקא כשנזכר לאחר כדי דיבור משסיים הא-ל הקדוש, אבל אם נזכר קודם ששהה כדי דיבור, דהיינו כדי שיעור אמירת ג' תיבות, יאמר מיד המלך הקדוש ויצא, וכל זה דוקא כשלא התחיל עדיין ברכה אחרת, אבל אם כבר התחיל ברכה אחרת אפילו אם עדיין תוך כדי דיבור חוזר לראש (ש"ע שם סי"ג ובמ"ב שם), וי"א דאפילו התחיל כבר ברכה אחרת ג"כ אין חוזר לראש אם הוא עדיין תוך כדי דיבור (אף המגן שם סק"ב).

ג. ואינו מועיל מה שיאמר צ' פעמים המלך הקדוש, שהרי אינו יכול להרגיל את עצמו לומר כמו שאומר בתפילתו, שאם יזכיר את השם הרי זה ברכה לבטלה (מ"ב שם סק"ג בשם המג"א). וי"א דכשיאמר צ' פעמים 'ברוך אתה

טיב הקהילה

ב"ד

וילך
ה' תשרי תשפ"ב
המנינים לפי אופק דרושלים

זמני הרלקת הגרות ומצ"ש

הדרה"ג 6:16
מוצ"ש"ק 7:27
ר"ת 8:07

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:43 | סוק"ת א' 9:57
סוק"ש ב' 9:23 | סוק"ת ב' 10:31

המנינים לפי שיעור קיץ |

גיליון מס':
584

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מנורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

קדושת התורה וסגולתה

קדושה גדולה, וכמסופר על מין החזון איש זי"ע, שפעם בעברו באחת הפינות שבצדי הדרכים, אמר שבפינה זו מרגישים קדושה, ולא היו דבריו מובנים, כי לא היה שם שום סיבה מספקת לכך, אולם לאחר זמן נתברר שבפינה זו עמדו כמה תלמידי חכמים ופלפלו בתורה. ואחר שהעוסק בתורה ממשיך קדושתה על מקומו, ביכולתו להמשיך קדושת התורה גם על הבאים באותו מקום שהמשיך קדושתה, כי יתעוררו גם הם להגות בתורה כדי להמשיך קדושה זו בקרבם.

על פי זה מובן שפיר כוננת חז"ל באמרו (סוכה נב: קידושין ל:): 'אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש' וגו', דהנה מהמשך הגמרא שם רואים שהמכוון הוא שבהיותו בבית המדרש יעסוק בתורה, ובכח התורה יתפוגג ויתבטל הרוח שטות שהמשיך עליו היצר הרע. ולפי זה יש להקשות למה דברו באופן המשתמע? כלומר, למה תלו את הדברים במשיכה לבית המדרש? היה עליהם לדבר ברורות ולומר: 'אם פגע בך מנוול זה עסוק בתורה' וכו'!

יש לומר שכוננו חז"ל בדבריהם למי שפחו עליו יצרו באופן מהביל ביותר ומטרידו כל כך עד שאין ביכולתו לפנות מחשבתו לתורה, במצב כעין זה אין ביכולתו של האדם להמשיך עליו טהרה מכח עצמו, ועל כן השיאו לו חז"ל עצה ואמרו לו 'משכחו לבית המדרש', כי כותלי בתי המדרשות כבר ספגו הרהר קדושה מהלומדים הרבים המשמיימים ומעריבים בהם ועוסקים בה בתורה ובתפילה, וקדושה זו יפיג מעט את הרוח הטומאה שהמנוסה מתמרדר עמו, ואז תהיה ביכולתו לפנות מחשבתו לתורה, ולבטל בכך את הרוח הטומאה שהתלבש בו. וכפי שמבואר שם בגמרא 'אם אבן הוא - נימוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ'.

על פי זה מבואר כוננת חז"ל באמרו (אבות ה, יז): 'ארבע מדות בהולכי לבית המדרש' והראשון מבין אלו הוא 'הולך ואינו עושה', היינו שהולך הוא לבית המדרש, אבל בהיותו שם אינו עוסק בתורה. ועליו אמרו ש'שכר הליכה בידו, והדברים לכאורה תמוהים, מה תועלת יש בהליכתו, אם אין זה לתכלית הנרצה? אולם לדברינו הדברים מובנים, כי עצם השהיה בבית הכנסת כבר מזככת את האדם ומטהרו, כי יש בכוחו של מקום קדוש להפיג מן האדם את הזוהמה שנתדבקה בו, וכפי שמסופר על אחד הגדולים שאמר שגם ה'מנקה' בבית המדרש נדבק בו לחלוותי מקדושת בית המדרש, ויש בו מעלה יתירה מזה המנקה במקומות של חולין.

לא שיאמרו שהדברים אינם כתובים כלל, אלא יסלפו את המכוון שבתורה, ויאמרו שאין בכוננת דבריה לשלול את המעשה שהם חפצים בו. וכיון שמדובר באנשים שאינם רשעים במהותם והם נקראים רק 'חוטאים' [כלשונו של הספורנו] ודאי תהיה בכח הצדיקים לעמוד בפרץ ולכוף אותם לקבל את רצונם שלא להטות מדעת התורה האמתית.

וכדי ליישר גם את עיני שכלם של אלו החוטאים ולרצותם, ציוה משה להכניס 'ספר תורה' ב'קודש הקדשים', ספר תורה זו מורה לו לאדם שאותה קדושה יתירה השורה ב'קודש הקדשים' יכול הוא להמשיך על עצמו כשיעסוק התורה. כי הקדושה שב'קודש הקדשים' הוא מפני השראת השכינה בו, ואילו התורה היא כביכול חלק אלקי ממעל, כדאיתא בספרים הקדושים כי התורה היא ממש עצמותו של הקב"ה, כמרומו בתיבת אנכי שהוא ר"ת א"נ א"נ נ'פשי כ'תבית י'הבית, הקב"ה כביכול אומר להם לישראל 'את עצמי אני נותן לכם'. נמצא שהמכניס דברי תורה בתוך מייעו מקדש את עצמו מאוד ונמשך עליו בחינת 'קודש הקדשים'.

ספר תורה זו משמשת לאות לאלו החוטאים שהיצר מצא מסילות ליישב את סילופיו בלבבם, והצליח לענור עיניהם בדעות כחובות, שכל זה הוא מפני רפינתם בלימוד התורה, ואילו היו מרבים לעסוק בתורה כפי הנדרש מהם, היו זוכים לקדושת 'קודש הקדשים' ואז לא היה ביכולתו של היצר לשבש דעתם, כי מכח קדושה זו היו מכירים את האמת לאמתו. ועל כן אם מצטערים הם על כך שאין דעת הצדיקים נוחה מדעתם עליהם לקבל מעתה עול תורה, וכשיהגו בה כדבעי יזכו שקדושת התורה יישר דרכם ויתרצו גם הם לדעת הצדיקים.

והדברים מדויקים בלשון הכתוב 'והיה שם בך לעד' כלומר, לא כדי לקיים 'נתיי' ספר וניחוי' הניחוחו ב'קודש הקדשים', אלא בעודה שם תשמש כ'עדי' על שגב קדושתה, ועל כחה להמשיך קדושה יתירה, המבטלת רצונות מסולפים. ולא רק על האדם העוסק בתורה נמשך קדושה יתירה, אלא גם על המקום שבו עסקו בתורה נמשך

אולם לדבריו יש להבין מה הועיל משה בתקנתו? כי מאחר שתהיה ספר תורה זו מונחת ב'קודש הקדשים' מקום שאין שם רשות להיכנס, כי אם לכהן גדול ביום הכיפורים, לא יהיו יכולים לקיים 'נתיי' ספר וניחוי' ולאמת את הכתוב בספרי התורה של הצדיקים. וגם אם תהיה איזה אפשרות להוציא את הספר משם, הלא מאחר שברשעים עסקינן ישארו במקום, ויאמרו שגם ספר תורה זו לא כתבו משה.

יש לומר על דרך המוסר, שלא נתכוון משה על אלו העבריינים הכופרים בפירוש בתורה, שעבדו אכן אין לנו תקנה, כי אם על אלו שהם מאמינים בתורה, אולם היצר הבעור בהם אומר להם על טוב רע ועל רע טוב. וגם אם ישיבו ליצורם שדבריו הם ההיפך מהנאמר בתורה, יזכיה להם שאין דבריו מכוונים על אותו ענין או מצב שבו דיברה תורה, ובסילוף זה יטה את לבבם למלא חפצו, וגם ידגיל את לשונם לומר כדבריו, שלא כך כתוב בתורת משה ר"ל. זוהי כוננת הספורנו כשמדבר על הפתחון פה שיהיה לחוטאים לומר לא כך כתוב בתורת משה,

יש. יאמר 'לחיים' בשב"א תחת הלמ"ד, ולא יאמר בפת"ח דלא לישתמע לאחיים דהיינו לא חיים, ודוקא בימים האלו כיון שהם ימי דין צריך לדקדק ולפרט היטב תפילתו, משא"כ בשאר ימות השנה אנו אומרים והעמידנו מלכנו לחיים בפת"ח תחת הלמ"ד ואין חוששין, לפי שאחר כוננת הלב הן הדברים (מ"ב שם סק"ט).

כ. ולא יאמר לחיים טובים, רק לחיים, עד שיגיע לכתוב לחיים וכו' אז יאמר לחיים טובים, כי המבקש צריך לבקש מתחילה דבר מועט, ואח"כ מוסיף והולך (שם). [מסתעם זה י"א דאין אומרים עם השי"ן וכו' ומי כמון, משום שלא יתכן שאחר שביקש דבר היותר גדול שכבר אמר בהודאה וכתוב לחיים טובים שאמר שוב עם השי"ן זכרנו שהוא דבר היחוד קטן שאין אומרים בו לחיים טובים, ורק לבסוף בהודאה אז אומרים עם השי"ן וכתוב לחיים טובים, וכן בספר שהאם גם כן דבר היותר גדול (סעמי המתגים סי' תשי"א)]. ולכן בברכת שים שלום מוסיפין בספר חיים ברכה ושלום וכו' (שו"ב).

מעמקים

כא. בכל עשרת ימי תשובה טוב ונכון מאוד לומר בין ישתבח ליוצר מזמור ממעמקים קראתי ה' (הארי"ל בשער המנוחת דודו ר"ה בהקדמה, הובא במ"ב סי' נ"ד סק"ד, ובכ"ה במס"א שם ס"ט). ואם בשעה שהציבור אומרים ממעמקים הוא עומד עדיין באמצע פסוקי דזמרה, ה"ז רשאי לומר עמהם, ומ"מ כשמגיע אחר ישתבח יוכל לאומרו במקומו (אלף למטה שם סק"א).

לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשִׂמְתָם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד: כִּי אֲנֹכִי יְדַעְתִּי אֶת מֶרְדְּךָ וְאֶת עֲרֹפֶךָ הַקָּשָׁה הֵן בְּעֵדוֹנִי הִי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֵּרִים הַיְהִים עִם יְהוָה וְאַף כִּי אֲתַרִי מוֹתִי: (לא, כו כז)

הא לך לשון הספורנו המפרש כוננת משה בציוויו זה: 'כדי שלא יהיה פתחון פה לחוטאים לקום ולומר: לא כך היה כתוב בתורה הראשונה שכתב משה, לכן מסרה להם שיגנוזוהו במקום היותר שמו, כדי שיעיד זה הספר שכל מה שימצא כתוב בספרי התורה שימצאו ביד צדיקי הדור, הן הן הדברים שנאמרו לו למשה מסיני, בלי תוספת וחסרון עכ"ל.

בשע"ב סי' קפ"ח סק"ח.

טו. י"א שאם אדם שכח לומר זכרנו או מי כמון, וכבר סיים הברכה, ועדיין לא התחיל הברכה האחרת, ה"ז רשאי לאמרה שם, אע"פ שאינו חייב (אלף המגן שם סק"ה בשם א"א). וי"א דאם נזכר לאחר השם של חתימת הברכה לא יאמרנה במקום שזכרו (ש"ע הרב שם ס"ז).

טז. י"א דאם שכח לומר זכרנו, אומר אותה בשומע תפילה, ובשבת ויו"ט שא"א שומע תפילה, וכן אם שכח לומר וכתבו או בספר חיים, יאמר אותם קודם שיעקור רגליו, אבל אם שכח לומר מי כמון, אין לו תשלומין, משום שאינו בקשת רחמים (בא"ח נצבים ס"ט). וי"א דאין חילוק בזה, ובכולם אם שכח יאמר אותם קודם שיעקור רגליו (לר"ח סק"ה). ובחיי אדם (כלל כ"ז ס"ה) כתב שאם שכח לומר בספר חיים וזכר לאחר שסיים הברכה, ראוי לאומרו ויניח קודם יהיו לרצון, כיון שכבר גמר התפילה.

יז. נוהגין שכשמגיע החזן לכתוב או בספר, אומרים הציבור בקול רם וכתוב או בספר, והחזן ממתין עד שיסיימו ואומר א"ח"כ (מס"א סי' תקפ"ד ס"ט). ויש מקומות שנוהגים כן גם בזכרנו ומי כמון (קצה המטה סק"ב, ליקוטי מתי"ח).

יח. בתפילת שחרית מנחה וערבית אומרים אב הרחמן, ובתפילת מוסף דר"ה ויו"כ"פ ושבת אומרים אב הרחמים, וכן במנחה של שבת ובנעילה אומרים אב הרחמים (שער המנוחת, הובא באחרונים).

שובה ישראל עד ה' אלקיד

עד ה' אלקיד - כל זמן שה' הוא אלקיד

השבת האת שבי ראש השנה ליום הכפורים מכונה 'שבת שובה' על שם הפטרה 'שובה ישראל עד ה' אלקיד' (ויקרא י"ג, ט), וגם מכונה 'שבת תשובה' היות שהוא השבת שבתוך עשרת ימי תשובה, בין ראש השנה ויום הכיפורים, שהם ימים המסוגלים ביותר לתשובה ולקירבת הבורא יתברך שמו.

כמו שאמרנו בגמרא (ראש השנה י"א, ט) על הפסוק "דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב" (שמיני נ"ח, ו), שהוא עולה על עשרה ימים שביין ראש השנה ויום הכפורים, וכפי שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ב הלכה ו'), "אף על פי שהתשובה והצניקה יפה לעולם, בעשרה הימים שביין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהימצאו".

ונמצאת אומי, שבעת האת קרובים אנו אל השי"ת במאוד מאד, ואין לך אדם מישראל שאינו מתעורר בקרבו בימים האלה איזה התעוררות וחשק לתשובה ותיקון המעשים, וצריך כל אחד לקחת את ההתעוררות הזאת ולעשות ממנה כלי וחפץ ולשוב אל השי"ת בכל לב ולתקן את מעשיו, היות שבאלו הימים יש סייעתא ועזר ממעל לכל מאן דבעי להתקרב אל השי"ת, ולתקן ולמחוק את החטאים עוונות ופשעים שנכשל בהם עד הנה, ומי פתי יאבד את הזמן הקדוש הזה. בספר הקדוש 'בית אהרן' כתב פירוש נפלא על הפסוק "שובה ישראל עד ה' אלקיד", והביא זאת מתוך כתיב הרה"ק רבי אשר מטטאלין ז"ע, "זה לשונו: ולכאורה הפסוק הוא תמוה, כי איך אפשר לשוב עד ה' אלא פירוש הכתוב כך הוא, שובה ישראל - עשה תשובה, עד ה' אלקיד - היינו כל זמן שה' הוא אלקיד, ולכן כואב תמיד עלי על הרע שלך, ואתה יודע שיש ה' המשיח עליך ויודע כל דבר ולית אתר פנוי מיני, אז הוא העת לעשות תשובה. אבל כשהוא נרש בתאוות רעות ולא שם על לבו שעתידי ליתן את הדין לפני הבורא ב"ה קשה לו מאד לעשות תשובה", עד כאן לשונו. כונת הדברים, שצריך האדם לעשות תשובה בשעה שעדיין רוח ה' מפעמת בקרבו ומרגיש בנפשו בוש וכלימה בחטאיו, כי אם יתמהמה ולא יעשה תשובה, יש לחוש שמא ישתקע חלילה בחטאים וכל מיני תאוות רעות, עד שיכבה בקרבו כל רגש דקדושה ולא חלי ולא מרגיש שיש אלוקים בארץ וחיבים לשוב אליו, ונמצא לפי זה, שאין לך ימים המסוגלים לתשובה יותר מן הימים האלה, כשכל אחד מרגיש את יראת השי"ת על פניו ומבטיח בחטאיו, וחלילה לנו מלהמתין לזמן אחר, כי שמא תיכבה הגחלת וידעך הניצוץ וכבר לא ירגיש כלל במעשיו שאינם מתוקנים.

אל ידי כשוטה המאכר מה שנותנים לו

משל נפלא מקובל בקרב המגידים, המיטיב לבטא את גודל השעה שאנו נמצאים בו, והיינו שאסור לנו להסתפק רק בהרגש ההתעוררות שעולה אצל כל אחד מישראל בימים האלה, אלא גם צריך להשתמש בהתעוררות הזאת בכדי לשוב בתשובה שלימה, היות שהימים האלה הם ימי ציון וזמן מסוגל ביותר, ויש בהם כח מיוחד להתקרב אל השי"ת באמת יותר משאר כל הימים, ואם לא יעסוק עתה בתשובה הריהו שוטה מופלג שמחמיץ ומאבד בידיים את הכח המיוחד שהופקד בתוך ידיו.

וכן היו מספרים: היה היה איש אשר העניות רדפה אחריו עד להחריד, הוא הגיע למצב שעולליו שיועו לפת לחם ולא היה לאל ידיו להשיעם, יום אחד עבר בשוק בסברתו והנה אליהו הנביא בא לקראתו ומקדמו שלום, ושואל אותו, מדוע פניך רעים היום ומדוע זה תלך קדורנית כל כך, החל האיש מגולל את מר גורלו ומספר את כל הקורות עמו, ועל כך שאינו מוצא מנוחה לנפשו מגודל העניות והמצוקה בהם שרויים הוא ובני ביתו אשר כמעט וגוועים ברעב.

נענה אליהו הנביא ואמר לו, הנני נותן לך ברכה היום, שהעסק הראשון אשר תחיל לעסוק בו תראה בו ברכה מרובה והצלחה מופלגת, שמח האיש בלבו שמחה גדולה, ותיכף ומיד אץ רץ לביתו ליטול את קומץ הפרוטות שהיו מונחים שם, אולי יעלה בידו לעשות בהם איזה עסק.

והנה, כאשר אץ נכנס לבית והבחינה רעיתו בהשמחה הגדולה השרויה על פניו, הייתה בטוחה בנפשה שהוא שמח על שהצליח להביא מעט טרף לבית להחיות את נפש הילדים, אולם הוא לא שת לבו אליה ולא סיפר לה מאומה על הברכה שקיבל זה עתה, אלא מיהר רק מיהר לשאול אותה היכן מונחים הפרוטות, היות שהוא רוצה לצאת לעשות עם זה עסקים, למפח נפשה לא היה גבול, וחלף ששיג מעט מזון ומחיה הריהו משתעשע בדמיונות לעשות עסקים עם כמה פרוטות עלובות.

מגודל כעסה החלה להטיח בו עלבונות וגידופים על ימין ועל שמאל, היא הסבירה לו עד כמה הוא לא יוצלח ועד היכן מגעת מדת בטלותו הכבירה. בשמעו את כל דברי הברכות האלה יוצאים מפורש מפיה, החליט גם הוא שלא יטמון את ידו בצלחת, והתחיל להראות את רוב כוחו וחילו להגן על כבודו המחולל והנשפך כמים, ופער את פיו לכלי חוק להשיב לה מנה אחת אפיים עד שעלתה המריבה עד לב השמים, וכמובן שידו הייתה על העליונה וניצח במריבה, שהרי הבטחה הייתה לו בחיקו כי העסק הראשון שיעסוק בו יראה בו הצלחה מופלגת... והנמשל ברור מאליו!

עד שירצה את חבריו - שיעור בחבירו הרצון לתשובה

ונסיים בהמשך הדברים בספר הקדוש 'בית אהרן', וכה כתב שם: "כללו של דבר, מאד מאד צריך האדם להרבות בתשובה עד שיביא את חבריו גם בן גבד התשובה, ובפרט ביום כפור, וזהו פירוש הגמרא (ויקרא ט"ז, ט) "אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבריו", ירצה - מלשון רצון, היינו שיעשה לחבירו רצון ושיכניס תשובה ברצון חבריו, ולקשר את כל החיצונות שלו להקב"ה ולשוב אליו באמת מעמקא דלבא, ואז והיה לך ה' לאור עולם, אמן".

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים, למענה אלקים חיים:

פירש בספה"ק "תולדות אדם" (לראש השנה) חל"ק: "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענה אלקים חיים. יבואר על פי הגמרא בעירובין דף י"ג ע"ב: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל וכו', ונמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משברא".

"אם כן מצד האדם בעצמו היה נוח לו שלא יהיה נברא כלל, רק הקדוש ברוך הוא רצה בבריאת האדם". "ולזה אנו מתפללים 'זכרנו לחיים - מלך חפץ בחיים', כי רק אתה הוא 'מלך חפץ בחיים', כי מצדנו היה נוח לנו אם לא נבראו, עכשיו שבראתנו זכרנו לחיים".

"וכתבנו בספר החיים למענה אלקים חיים. יבואר על פי מה ששמעתי בשם הרב הצדיק רבי יחזקאל זצ"ל מקאומיר ז"ע, כי מה שאמרנו חז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) 'הקדוש ברוך הוא מאריך אפיה וגבה דיליה' [מאריך אפו וגובה את שלן], הכוונה היא כי האדם הוא בעל חוב להקדוש ברוך הוא, כי הוא מחויב לשמור מצותיו".

"וכאשר אינו פורע חובו אין הקדוש ברוך הוא מענישו תיכף ומיד, כי אם יעניש אותו כרגע אזי שוב לא יפרע את חובו, כי כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות (שבת ל). ולזה הקדוש ברוך הוא מאריך אפו וגבה דיליה, מהמצוות שעושה אדם בינתיים. - עד כאן דברי פי חכם חן".

"ולזה אנו אומרים 'וכתבנו בספר החיים - למענה אלקים חיים', כדי שנוכל לפרוע מה שנתחייבנו לך" עכ"ל".

• § •

גיבורי כח - שמי שביעיות

הרה"ק המפורסם רשכבה"ג רבי אהרן קדוש ה' מבעלזא זצוק"ל ניצל כידוע יחידי מכל משפחתו הענפה בנסים נפלאים מגיא התופת, ועלה לשכון כבוד בארץ הקודש, וקנה לו נחלה בעיר 'תל אביב' יצ"ו, שהיתה באותם ימים מלאה חכמים וסופרים, והרבה צדיקים קבעו משכנם בה.

באחת השנים קרא הצדיק לאחד מן הבחורים המשמשים העומדים לשרת לפניו בקודש, והטיל עליו משימה עלומה...

ברצוני, פתח הצדיק, לשתול כאן בחצר הבית גינת נוי נאה, היא אינה צריכה להיות גינה גדולה, מספיק לי גינה קטנה עם ערוגות צמחי פרי ופרחי נוי מהדרים, כשאר הערוגות היפות שבארץ הקודש.

המשמש שכבר היה רגיל גם במשימות מסורתיות שונות, לא שאל שאלות רבות, ולאחר התייעצות עם הגבאים האחראים על מעון הקודש, החזיק 'גנן' מומחה אשר יעץ על פי תנאי המקום איזה מין גינה ניתן לשתול בחצר, ואף המליץ על הזרעים ועצי פרי ופרחי נוי הראויים לצמוח יפה באותה חלקת שדה.

תיכף יצא הבחור המשמש למשימת הקודש שהוטלה עליו, קנה מעדד ואת חפירה דלי ומגרפה ושאר כל הכלים הנצרכים לעבודת הקרקע, וכן את הזרעים הנצרכים לזריעת הקרקע, ואת שאר כל החומרים. ולאחר שהיה הכל מן המוכן בידו נכנס אל הרבי והודיעו שהנה יש בידו את כל הנצרך להשתלת הגינה כפקודת קדשו.

שמח הרבי מאד, וביקש אם יוכל הוא לשאת בתפקיד האחראי על הגינה שלו, הבחור נענה בשמחה וקיבל עליו את מלאכת השדה לעשות רצון צדיק.

תיכף יצא האיש לפעול ולעבודתו, הוא חרש את השדה, שתל את הזרעים, נטע את הפרחים, יזבל והשקה, ודאג במסירות לכל גידולי הגינה של הרבי.

הרב הק' מצידו היה מתעניין אצלו תדיר כיצד הוא פועל ועושה במלאכת השדה, ואם הכל נעשה למישרים. והבחור מצידו היה מדווח מפעם לפעם על מצב הגינה, ומתייעץ ושואל בכל שאלה שהתעוררה ובבחינת סוגי הצמחים והפרחים שיושתלו בגינה.

הדבר היה לפלא, מה לו לצדיק שרף שראשו ורובו וכל כולו נתונים למלאכת שמים עם עבודת קרקע של אנשי השדה ושל קלאים... - אך הם כבר הורגלו לתפקידים ומשימות לא מובנות, שפעמים רבות לאחר זמן התברר רצון הצדיק והובנה כוונתו למפרע.

אותה שנה הייתה שנת ערב שמיטה, והנה בתגיע חודש אלול, בשלשים יום שלפני השנה השביעית, קרא הרבי לאותו משמש וביקשו להביא אליו את כל כלי העבודה השייכים לגינה, את כל הכלים כולם בלי יוצא מן הכלל!

אץ רץ המשמש אל הגינה הקטנה, הוציא את כל כלי העבודה, עטפם וארום יפה, והביאם אל הצדיק. תיכף כשראה הרבי את כלי העבודה ביד המשמש קם בהתלהבות ממקום קדשו ונטל את תבילת הכלים וניגש עמהם אל הארון שבפינת החדר, תחב את כל התבילה פנימה והניחה באחת הפינות הפנימיות שבמעמקי הארון.

לאחר מכן חזר והתיישב על כיסא קדשו, וכשחיוך של שמחה נסוך על פניו פנה אל המשמש ואמר: עתה תבין את כוונתי, כאשר זיכני הבורא ב"ה ברוב רחמי להתגורר כאן בארץ הקודש, ברצוני לקיים בה את מצוות השמיטה כראוי, לשם כך ביקשתי ממך להשתיל את הגינה הנאה הזו, לעבודה ולשמירה כל שנה השישית, לגדל בה את כל הנטיעות הפרחים והצמחים. והנה עתה בפרוש עלינו השנה השביעית, יהיה גם לנו זוגם של שמיטה! ונוכל לקיים את המצוה בהיזרו, להשבית את כל מלאכות הקרקע להפקיר את השדה, ולהימנות עם 'גיבורי כח עושי דברו'!

כדאיאת במדרש (ריש ויקרא רבה א, א): "גבורי כח עושי דברו (תהלים קג, ט) - במה הכתוב מדבר, א"ר יצחק בשומרי שביעית הכתוב מדבר, בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחת, לחודש

לא מחשבותי מחשבותיכם

כאישה אלמנה עברתי תקופות לא קלות בחיים בעיקר בתחום הכלכלי. היו עליות ומורדות אך מה שהחזיק אותי בקו השפיות זה הקשר הישיר עם בורא עולם. כאשר מתבוננים אי אפשר שלא לראות את ההשגחה הפרטית על כל צעד ושעל ובכל פעם מפתיע מחדש בחכמתו יתברך כאשר הישועות מגיעות בדרכים שלא חשבתי עליהם. אציג בפניכם סיפור אחד מיני רבים כדי להודות לה' יתברך ברבים: קבעתי תור לטיפול רפואי לפני כמה שבועות לשעת אחר הצהריים המאוחרות והנה סוף סוף הגיע יום הטיפול ולא היתה לי פרוטה אחת. כבר כמה ימים ניסיתי להשיג את הסכום הדרוש לטיפול ולא מצאתי שום פתרון. בעודי חושבת ומתפללת להשיג את המימון. שמעתי קולות של מים זורמים, התברר שזכיתי במתת שמים חוץ מהכסף לטיפול עתה עלי להשיג כסף נוסף לתיקון זילילה. סגרתי את ברז המים הראשי וסלפתי לאינסטלטור שהערכת הנזק זהה לעלות הטיפול בלילה.

מרום לחץ יצאתי החוצה מהבית להתאווור מעט והנה ממולי יצאה אשה שמזמן לא נפגשנו, היא על אתר התצלה ושלפה מתיקה סכום כסף ואמרה שמזמן היא חייבת לי ופשוט שכחה מהעניין.

הגעתי הביתה וספרתי בדיק את הסכום שאני צריכה עבור טיפול או אינסטלטור עכשיו לא ידעתי לשם מה להשתמש בכסף לתיקון הצנרת או שמה לטיפול?! החלטתי שמה שבא קודם,

והאינסטלטור הגיע ופסק נחרצות כי על ועד הבית לשלם את הנזק מאחר והפיצוץ התחיל בשטח הציבורי. ועד הבית שולם ועתה יש לי כסף לטיפול הלילה...

נפעמתי מההשגחות של ה', ואמרת "על כל כך הרבה רעיונות חשבתי אבל על כזה פתרון לא העליתי בדעתי."

בעלת המעשה: א.ש.

הפענוח לדכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אר"י שפחה סנואלס
15326517922
o.y.wines@gmail.com

נכנס אפוא הצדיק לחדר הצילום, שם ערך לו הרופא סדרת צילומים, וכשבדק את תוצאות הבדיקה עמד נדהם ומשתאה!

מה קורה כאן? נזעק הרופא, הרי מצבך השתפר פלאים, והתהפך הכל לטובה! אינך צריך כרגע שום טיפול ובודאי שלא ניתוח! - רק אמור נא לי במטותא, כיצד התחוללה מהפכה אדירה שכזו בתוך חודשים ספורים? שמה קיבלת איזו שהיא תרופה חדשה ללא ידעית?

לא קיבלתי שום תרופה למחלתי, ענה רבי שלום נח, ואף לא הלכתי לשום רופא בתקופה זו, רק שמרתי על הניתוח הרופאים לשמור היטב על מנחת הגוף הנפש.

אולם, הוסיף כממתק סוד, כאשר קבעו לי הרופאים בחודש אב שלפני מצב מחלתי צריך אני לעבור ניתוח עלה ברעיוני שכל קביעתכם נכונה ושייכת על פי מצב גופי שנגזר בראש השנה שעבר, אך עתה מתקרבת ובאה שנה

היו כל צרכי העיר מגיעים אל שולחתי, והן בעיניי הכלל שבארץ אונגארין ומחוצה לה.

בתקופת רבנותו בחוסט פתח בה הצדיק את ישיבתו הגדולה לבחורים מצוינים, כמנהג הימים ההם בהרבה קהילות בהונגריה שרב העיר היה מחזיק ישיבה ומרביץ תורה לעדרים. הצלחתה הגדולה של הישיבה הק' משכה אליה בחורים רבים מכל רחבי הונגריה הגדולה, למדו שם מאות תלמידים שגדלו והצליחו וגם עשו פרי. ועל כולם עומד ומנצח במלאכת הקודש הרבי ראש הישיבה, שהיה מסור עד מאוד לתלמידיו. הוא מסר בהיכל הישיבה הקדושה שיעורים סדורין בהרבה מקצועות התורה, ואף העמיד את הבחורים בכור המבחן מדי שבוע כאשר היה נהוג בישיבות.

מלבד הנהגת הישיבה הקדושה היה הצדיק גם 'אב בית דין' ביחד עם כמה דינים מומחים, שהשתתפו עמו בבית דינו הגדול שבחוסט בהנהגת כל ענייני העיר, ובנוסף לכל אלו היה עונה תשובות רבות לכל אלפי השאלות שנהרו אליו מכל קצווי תבל.

אך בהיותו עסוק בכל מלאכות הקודש הרבות שעל שכמו לא היה פנאי בידו להתעסק בסידור וארגון משלוחי התשובות, לפיכך נהגו רבים מן השואלים לצרף באגרותיהם מכתב מוכן לתשובה עם מעטפה ממוענת שהדביקו בצידה 'בול' הנצרך לתשלומי הדואר על המשלוח. ובכך הקילו על הרב את המלאכה, שלא נצרך רק להוציא את הגיליון המוכן המצורף עם השאלה לערוך עליו את תשובתו בנידון, לתחוב את התשובה במעטפה המוכנה ולשולחה.

לקראת יום הדין שבראש השנה היה משתדל הצדיק לשלוח את תשובותיו לכל אותם שואלים שציפו עם מכתביהם מעטפה עם בול, ונתן להם דין קדימה, משום שחש חובה כלפיהם להשיב את תשובתו עם המכתבים והבולים ששלחו אליו, ולא רצה להגיע לימים הנוראים עם 'חובות' שבין אדם לחבירו!

בשנה האחרונה לחייו עלי אדמות, כשהרגיש שקיצו קרב החל לחשב חשבונו של עולם, ועלה החשש בליבו שמה מתוך מאות אלפי המכתבים שהגיעו אליו במשך השנים שנמטו או נאבדו כמה שאלות, ושמה פן ואולי היו באותם איגרות שנעלמו מצורפיהם גם מכתבים עם בולים למשלוח התשובה, ומאחר שנעלמו ואבדו הרי יש כאן חשש של חוב שבין אדם לחבירו, שכן השואלים שלחו לו בול למשלוח התשובה.

לפיכך העריך הצדיק בדת קדשו בערך כמה מכתבים שכלאו יתכן שאבדו ממנו, והפריש את סכום העלות של כל הבולים הללו. וכתב צוואה לבניו הצדיקים שלאחר פטירתו יחלקו סכום זה לצדקה, ושיאמרו בפה מלא שצדקה זו תהא לזכות כל אלו ששלחו את המעטפות עם הבולים ולא קיבלו ממנו תשובה לשאלותיהם.

ובכן נחה דעתו של הצדיק כשהסיר מעליו חשש ספק זה, כדי שיוכל לעמוד מוכן ליום הדין הגדול והנורא למסור דין וחשבון על כל מעשיו בעולם, לפני בית דין של מעלה!

[מתוך שיחת קדש בעניינים שבין אדם לחבירו]

• § • § •

ביום הדין של ראש השנה ניתן לשלם כל הנדחות

בימי עולמי של הרה"ק בעל "נתיבות שלום" מסלונים זצוק"ל חלה במחלת השחפת ל"ע שהיתה נפוצה אז מאוד, ובהעדר תרופות מתאימות שעדיין לא הומצאו בימים ההם, התגברה מחלתו מיום ליום והוא נחלש מאוד.

באחד הימים של חודש אב כשהגיע לביקור אצל הרופא, בדק הלה היטב את מצב מחלתו החמורה, ופסק כי עליו לעבור ניתוח להצלתו מן המחלה. היה זה ניתוח קשה מסובך ומורכב, וגם עלותו הסתכמה בסכום גבוה מאוד, אך כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, והחלו לדבר מענין ההכנות הנצרכות לקראת הניתוח.

תוך כדי שיחתם התהרהר לו מעט רבי שלום נח הצעיר, ושאל את הרופא: אולי ישנה אפשרות לדחות את הניתוח לאחר שמחת תורה?

מתחילה סירב הרופא ואמר שלא ניתן לדחות כל כך את הניתוח, כי הוא חיוני להצלתו, ואין ראוי בסכנה זו להמתין כמה חודשים. - אך לאחר שהפציר מאוד וביקש לנסות את כל האפשרויות להיענות לבקשתו ולדחות את הניתוח לאחרי שמחת תורה, כינס הרופא קונסול של רופאים ופרופסורים מיוחד ששקלו וטרו בשאלה סבוכה זו, בניסיון למצוא דרך לדחיית הניתוח. ולבסוף העלו במסקנתם שבאם ינוח היטב בכל התקופה הזו עד עת הניתוח, וישתדל מאוד שלא להתאמץ בחודשים אלו, ניתן לדחות את הניתוח הזה. הגם שיש בו מעט נטילת סיכון, באם האיש מפציר ומבקש כל כך להמתין ניתן להיענות לבקשתו.

הרופא הדגול הסדיר לו סדרי מנוחה נוקשים לחודשים הבאים עד הניתוח, כדי שישמור על גופו ויזהר שלא להתגבר ח"ו מחלתו יותר.

החודשים הבאים אכן עברו בשלום, כשהחולה השגיח היטב על כל הכללים, ולאחר שמחת תורה הגיע אל בית הרפואה ואמר לרופא שעתה ניתן מצידו לגשת אל הניתוח. אבל הרופא האחראי אמר, שבהיות שחלפו להם בינתיים עוד חודשיים עליו לעבור שוב סדרת צילומים ובדיקות כדי לעקוב אחת התפתחות המחלה בתקופה ארוכה זו.

אחד, שמה לשאר ימות השנה. - ודין חמי קהליה ביירה כרמיה ביירה, ויהי ארונתא ושתיק, יש לך גיבור גדול מה"ע"ב.

[פריטות, קובץ 161103-0023]

• § • § •

סדר משקל יום הדין - כמצות כיבוד אב ואם

בדור שלפנינו התגורר כאן בארץ הקודש יהודי יקר בשם מוה"ר דוד צבי זילברשטיין, שקיבל מכתב מאת הוריו המבוגרים שהתגוררו בארצות הברית, שלקראת זקנותם החליטו להעתיק את מקום מגוריהם לארץ הקודש, כדי שיהיו סמוכים אל בניהם ונכדיהם בארץ "אשר עיני ד' אלקין בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא, יב).

היה לו לר' דוד צבי חבר יקר וקרוב לליבו ולנפשו בשם ר' יעקב, בהיותם ידדי נפש היו מתייעצים יחדיו בכל ענייניהם. כשהוא ר' דוד צבי לידידו את האיגרת המשמחת ניסו לחשוב יחדיו כיצד יתאקלמו ההורים הזקנים בארץ הקודש, לאחר שהתרגלו מזה שנים לאורח החיים האמריקאים, היכן יגורו וכיצד ניתן להטיב להם את התנאים. הם הגיעו למסקנה שהטוב והנוח ביותר להורים יהיה לדור בסמיכות קרוב לבנם ומשפחתו, שבכך יוכלו להיות להם לעזר ולאחסמך בכל ענייניהם, וגם הסבא והסבתא יהנו מקרבת הנכדים האהובים.

ואכן התוכנית היפה רקמה עור וגידים, דירה נאה ומרווחת נמצאה בסמיכות דשמיא בסמיכות קרובה, ההורים הזקנים עלו ארצה ונהנו מאוד מן הסידור שהכינו עבורם, והכל על מקומו בא בשלום.

אולם לאחר תקופה באחת משיחותיו עם ידידו סיפר לו ר' דוד צבי שעל ענין אחד לא נתן את דעתו מספיק, והוא הנושא הכלכלי. התברר שהנטל הכספי מהחזקת ההורים וכלכלתם נסק ועלה הרבה יותר ממה שחשב בתחילה, ההורים הזקנים המשיכו גם בארץ בהרגלי החיים היקרים שהורגלו כל חייהם באמריקה הגדולה, ור' דוד צבי חש שאיננו מסוגל לשאת בעול ההוצאות המרובות שהשתרגו ועלו למעלה ראש, בקושי הצליח לפרנס את משפחתו ברוכת הילדים, ולגמור את החודש... פרנסת ההורים וכלכלתם היתה מעבר לאפשרויותיו וכוחותיו.

כששמע על כך החבר ר' יעקב התלהב ואמר בשמחה, זו היא דווקא הזדמנות טובה מאוד עבורי! - הנה לא זכיתי אני לקיים את המצוה הגדולה והנפלאה הזו של "כיבוד אב ואם", מאחר שבילדותי התיימתי מהוריי, ולא זכיתי לכבודם בחייהם. והנה עתה יש בידי הזדמנות להשלים מצוה זו! הבה נא נעשה עסקה בינינו, אני איזון ואפרנס את הוריי הזקנים, כאשר הפרנסה מצויה בידי יותר בריווח הודות השי"ת, ואילו אתה תתן לי חלק במצות כיבוד אב ואם שלך, וכך יימצאו שני הצדדים מרווחים.

מתחילה שמח ר' דוד צבי על הפתרון המוצע, אך מהשתבונן בדבר עלו חששות בליבו, בהיות שמתקרב ובא יום הדין הגדול שבראש השנה, שבו 'כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרח' (ר"ה טז), ועל המשקל יעלו ויימנו כל החובות מצד אחד וכל הזכויות מצד שני. והרי זקוק הוא עד מאוד לזכות הגדולה הזו של מצות כיבוד אב ואם, שפירותיה בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא (פאה פ"א מ"א), וכיצד יכול לוותר עליה?

הוא התחבט הרבה בספקותיו, האם עליו לפרנס את הוריי בהלוואות שונות ולהשליך יתנו וביטחונם על קן לן ומפורנס לכל, או שמה עליו לקבל את עצת ידידו הקרוב.

בצר לו עלה להתיעץ עם רבן של ישראל, חכימא דיהודאי, מו"ן החזון איש זצוק"ל, והציע את כל מבוכותיו. כששמע החזון איש את שאלתו תמה, מה מקום ספק יש כאן, וכי משום הממון תפסיד את זכות המצוה? הלא פשוט שבהיות שאין באפשרותך לישא בנטל הפרנסה והחלק הכספי שבמצוה, ומן השמים סיעו בדבר והמצואו לך את ידיך הנאמן המוכן ועומד לישא בכל נטל ההוצאות בשלמות, בודאי ראוי לעשות כן.

אל תדאג ואל תחפז ממשקל יום הדין, אמר החזון איש, יש כאן מקום מספיק לשינים גם יחד, ר' יעקב יזכה במצוה הממונית שיש בכיבוד אב ואם, ובודאי יוכל להשלים בכך את המצוה שחסרה לו. ואילו אתה תדאג לכל שאר צרכיהם וענייניהם הגופניים והנפשיים, לעזור ולסייע בכל דבר, לכבדם ולהוקירם ולקרנם באהבה ובסבר פנים יפות, ובכך תזכה גם אתה לזכות הגדולה של המצוה דנן!

כשראה החזון איש שר' דוד צבי בכל זאת מהסס מעט בדבר, חיין אליו ואמר: אל תדאג כלל, יש לו להקב"ה מספיק שכר די והותר, גם בשבילך וגם בשביל חביריך! - ותזכו שניכם גם יחד לכתביה וחתומה טובה.

[מתוך שיחה בענין מצות כיבוד אב ואם]

• § • § •

סדר משקל יום הדין - ברבים שבין אדם לחבירו

הגה"ק רבי משה גרינוולד זצוק"ל בעל "ערוגת הבושם", רבה הגדול של העיר חוסט יצ"ו שבהונגריה, היה אחד מגדולי קברניטי הדור, וממנהיגי היהדות החרדית בדורו.

צדיק מפורסם זה היה שמו הגדול ינשא בהערצה בכל מקומות ישראל, הוא נשא בתפקידים רבים ומגוונים, הן בענייני העיר חוסט, שבתור מרא דאתרא

חדשה ומחודשת, ובימא רבא דראש השנה נפתח הכל מחדש, ושוב דנים את האדם בדין מחודש וגזירות חדשות לטוב ולמוטב. ואם כן הרי יש באפשרותי לתקן היטב את מעשי ולשוב בתשובה שלמה בירח אלול הקודש, ולבקש ולהתחנן לפני מלך יושב על כסא רחמים לשנות את הגזירה לטובה.

כענין שדרשו דורשי רשומות ברמז הפסוקים הנקראים בחדש אלול (דברים כא, יג) "וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", דקאי על חודש אלול חודש הרצון, שבתשובה טובה בבכיה ובדמעות ניתן לזכות בדין.

כמו שהאריך בזה בזהר חדש (פר' ל תצא דף נח: זל"ק: "אמר רבי שמעון, ווי על דא ווי על דא, 'תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישיבע לחם' (משלי ל, כב), דהא יצר הטוב אשתבאי בדיה, ואיהו מלך עליה. 'אשת יפת תואר' (דברים כא, יא), דא היא נשמתא. כד"א (משלי לא, ל) 'אשה ידאת ה' היא התהללה'. דהא בכל יומא אינון סיען ומנהיגין דנשמתין, ואינון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא תדירא, מקטרוגין אלן באלין, וכל שיפין דגופא בעצרא ביניהו, בין נשמתא ובין יצר הרע. - והבאתה אל תוך ביתך, דאתתרכת מתמן, ושפחה כי תירש גבירתה. - וגללה את ראשה ועשתה את צפרניה, ותדכי מההוא וזמא דאטיל בה נחש. - והסירה את שמלת שביה, מאינון כסו דמטאבא וזינין בישין מחובא וכי. - ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא למבעי רחמין קמי קב"ה, בגין דישתביק לישראל" עכ"ל.

לפיכך הרביתי בתשובה ובתפילות ותחנונים בימים הנוראים, וביקשתי מלפני רופא כל בשר ומפליא לעשות ב"ה שלא אצטרך לעבור את הניתוח שעלול להטילני למשכב כמה חדשים, ויפריע לי מאוד בלימוד התורה ועבודת הש"ת. - והנה ברוך ה' רואני שנתקבלה תפילתי ובטלה הגזירה.

• § • § •

מעין טיב זה המעשה הגיע אצל אחד מגדולי ירושלים, כאשר אחד מאנשי שלומי חש בליבו בימים של חודש אייר, ופסקו הרופאים שעליו לעבור מיידית 'צנתור' בליבו לפתיחת העורקים הסתומים. וכששאל את פי הרב הורה לו לבקש מן הרופאים דחיה, ולערוך את הטיפול לאחר חג השבועות.

אף במקרה זה מיאנו הרופאים מתחילה כדרכם, ואף הוסיפו לאיים שבאם לא יערוך עתה את הצנתור המתבקש הרי יצטרך בסופו של דבר לעבור ניתוח לב פתוח, מחמת העורקים הראשיים של הלב ההולכים וסותמים רחמנא ליצן. אך האיש הפציר בהם מאוד להצמיא לו עצה שיוכל לקיים הוראת רבו ולדחות את הטיפול עד אחר שבועות. ואכן לבסוף נענו הרופאים וציינו אותו בתרופה חזקה שתגן על ליבו למנוע את חמרת המצב וקבעו לו תור לצנתור לאחר ימי החג.

בהגיע עיתו חמנו לעריכת הצנתור ניגשו הרופאים לקראת ההכנות האחרונות לכניסתו לחדר ניתוח, וכדרכם עשו 'צילום' אחרון בטרם יגשו אל הטיפול, והנה מה מאוד התפלאו למראה עיניהם כאשר הוטב לבבו ושב רופא לו, ואינו נצרך לשום צנתור, ושילחוהו במשמחה לביתו. כשעלה האיש לרבו לבשר לו בהשוואה הטובה שמח עימו מאוד, והסביר לו בפנים מאירות שמחמת שני נימוקים חזקים ביקש לדחות את הצנתור לאחר החג. ראשית, הלא במתן תורה נתרפאו כל החולים, וכן בכל שנה ושנה בעת קריאת עשרת הדברות בחג השבועות נשפעים הרבה השפעות טובות רפואות וישועות ברוחניות ובגשמיות, כד"א (משלי ג, טז) "אורך ימים בימיה ובשמאלה עושר וכבוד".

ותו, דהא קיימא לן בשלהי מס' מגילה (לא): "עצרת נמי ראש השנה היא, דתגן בעצרת על פירות האילן. ומואי טעמא תיקן להם עורא לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת כדי

שתכלה השנה וקללתיה" ע"ש. ומצא שגם בחג השבועות ישנה בחינה של ראש השנה שניתן לשנות בו את הגזירות דומיא דראש השנה, ובתרווייהו קיימא לן שפיר "תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה", אמן.

[שיחת הכנה לקראת חג השבועות]

• § • § •

ראש השנה יום סגול לחולל מחממת גדולות

באחת השיחות של הימים הנוראים האריך הרבי הק' מאי"ביצא זצוק"ל בעל "מי השילוח" בכוחה הגדול וחשיבותה של 'קבלה להבא', שהיא עיקר התשובה ושורשה. ושהימים המקודשים הללו מסוגלים מאוד לחולל מהפכות, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, כי אם יחפוץ וישתוקק איש ישראל ויכל להתעלות בימים אלו מדרגה אחר מדרגה לאין ערוך ושיעור!

לאחר אותה שיחה כשיצא הצדיק מבית המדרש אל ביתו נאווה קודש יצאו החסידים ללוותו כדרכם, בשורה הראשונה שלאחר הרבי הק' הלכו קני החסידים ונכדי העדה, ולאחריהם האברכים הצעירים, ומן הצדדים פיזו הבחורים פרחי החסידים שורות שורות, וכן היה כל העם מלווים את הצדיק בתפארת והיה נראה למלך כמלך בגדוד! והנה באמצע התהלכות נדחק פתאום ילד קטן לפני השורה הראשונה, ותפס את מקומו בדיוק מאחורי הרבי... וכן התהלך לו בכבוד לפני שורת הזקנים בראש כל החסידים.

אחד מזקני החסידים לא ראה זאת בעין יפה, מדוע נדחק לו ילד קטן בשורה הראשונה לפני זקני החסידים והמכובדים. הוא פנה אל הילד ובקשט והעיר לו על כך, שמע נא ילד יקר, אין זה דרך ארץ כן להידחק בשורות לפני הזקנים!

אותו זקן לא ידע שינוקא זה לא היה אלא נכדו של הרבי, ולכן מקומו אכן היה להתהלך סמוך ונראה ביחד עם זקני הצדיק. אבל הילד מצידו שתק, ולא רצה להתנאות בכך שהוא נכדו של הרבי...

הזקן שהיה נכדו א' פולישע שארפער... [פולני חריף], כשראה שהילד שותק המשיך לנסוט בו: היודע אתה שאני עוד הייתי אצל רבינו הגדול החוזה מלובלין ז"ע, שכל צדיקי הדור הסתופפו בצילו! ואין תהיך להידחק פה לפני כולם?

על כך כן ענה הילד, שהיה פיקח וחכם כראוי לבגן של קדושים, ועם חיוך על פניו אמר לזקן, זו איננה טענה, שכן סבא שלי יכול להיות [בפוטנציאל] גדול יותר אף מן החוזה! שהלא זה עתה דיבר הרבי בשיחת קדשו שאם ישתוקק איש ישראל יוכל לעשות מהפכות גדולות ולהתעלות למדרגות עצומות לאין שיעור!

וכן הוא מפורש להדיא ברמב"ם הלכות תשובה (פ"ה ה"ב): "כל אדם ראי לו להיות צדיק כמשה רבינו, או רשע כירבעם" עכ"ל הזהב. הרי להדיא שכל אדם יכול להיות צדיק כמשה רבינו ע"ה אביהם של כל הנביאים והחכמים!

[כחליל, קובץ 1254-2001]

• § • § •

מח התפילה ציון הבגל שם מטיילשטאט

במוצאי צום גדליה חל יומא דהילולא של הרה"ק הבעל שם ממילשטאט (הרה"ק רבי יחזקאל אריה בהר"ר מתיניהו) זצוק"ל, שנודע והתפרסם בקרב בית ישראל כפועל ישועות מופלא, וציון קדשו נעשה במשך הדורות כמקום תפילה מיוחד, ומסוגל ביותר לקבלת התפילות ולפועל בו גדולות ונצורות.

סיפר לי איש יהודי נאמן, שמשום מעשה שהיה עמו נקשרה נפשו בגפס הצדיק הק', במשך כל ימות השנה הוא לומד משניות ומדליק נרות לעילוי נשמת הצדיק. וכמוכן שביום האירצייט שלו נוסע הוא

מדי שנה בשנה למיכלשטאט, שם עורך תפילת רבים לישועתם של ישראל.

בשבועות שלפני נסיעתו מגיעים אליו יהודים רבים וטובים ותוחבים ביזו "קוויטלעך" ופתקאות בקשה להתפלל בעדם בציון המצוינת, וכנהוג מצרפים עם הפתקא גם מעות מצוה, להשתתפות בהוצאות הדרך והנסיעה של השליח אל הציון. מעות אלו הצטברו תחת ידו פרוטה לפרוטה מצטרפת עד שהיה לו כסום המספיק לרכישת כרטיס טיסה וכיסוי הוצאות הדרך.

שנה אחת הגיעו משום מה מעט מאוד אנשים, ולא היה ביזו כסום המספיק לרכישת כרטיס טיסה, והחליט בדעתו שכנראה טימן הוא לו מן השמים שלא ייצא השנה בדרך נסיעתו למיכלשטט.

לאחר הבדלה של מוצאי ראש השנה, היתה זוגתו הצדקנית רגילה להזדרז ולארוח את המזודה, כשבעלה ממנה נחפז לדרך טיסתו מיכלשטט. אבל באותה שנה ראתה האשה שמשום מה אין הבעל מזדרז כלל לנסיעתו, לאחר הבדלה התיישב בנינוחות על מקומו, כשאינו ממנה לשום מקום.

מה קורה השנה? - שאלה האשה בדאגה, מדוע אינך ממנה לדרך? מה שנה, ענה לה בעלה, הצדיק לא קורא לי אילו! שכן אין לי מעות מספיק בשביל נסיעה זו.

אך האשה, אשת חבר, שמעה ולא התייאשה. זה לא יתכן, אמרה, הרי במשך כל השנה אינך שוכח אף יום מן הצדיק, ופועל ועושה לטובת נשמתו בתפילות בלימוד משניות ובהדלקת נרות וכו', וכיצד יתכן שאין אתה 'מזומן' אל הצדיק? כנראה צריך קצת לטרוח בדבר, ולעשות השתדלות כדי להסדיר את נסיעתך אל הצדיק!

אכן, הסכים הבעל, יעצת בדעת ובחכמה, וניגש להרים טלפון לחבירו וידידו שעימו הוא נוסע כל שנה למיכלשטאט, ולשמעו מה בפיו.

החבר התרגש לקבל את שיחת הטלפון, ואמר: טוב מאוד שהנך מתקשר, הנה התעוררה ממש עכשיו בעיה בבית, שאינני יכול לנסוע עמך נמדי שנה, והפצתי להתיעץ עמך מה לעשות בכרטיס הטיסה שנמצא בידי, שמא ידוע לך על יהודי שחפץ לנסוע באם יקבל 'כרטיס טיסה' חנים!

בוודאי ידוע לך שמח מאוד היהודי, הלא אנכי בעצמי נצרך לכרטיס זה! ובהשתוממות על חסדי הבורא וטיב ההשגחה המופלאה שהתגלתה כאן, סיפר האיש שבעצם כבר היה מנוי וממוך עימו שלא לנסוע השנה מחמת גירעון כסף, והנה מן השמים הכינו עבורו כרטיס מוכן ומזומן לטיסתו!

בהתלהבות עצומה אמר האיש לאשתו, הנה זה עתה קיבלתי 'הזמנה' מוכנה מן הצדיק! ואכן באותה שנה נסע בשמחה, וערך בציון הקודש תפילה נרגשת מאוד, ונפעלו שם ישועות גדולות לטובתם של ישראל. ללמדך גדול 'טיב ההשגחה', שאין להתייאש חלילה בשום מצב, ובוודאי שלא בקביעות לדבר מצוה, רק להשליך על ה' יתבו, שבוודאי יהיה בעדו לעזר ולאחיסמך ובזכות הצדיקים ניושע מהרה בתשועת עולמים, אמן.

[פרסיות, קובץ 1001]

• § • § •

עם התחלפות השנה החדשה הפורשת כנפיה עלינו לשלום, הננו לקדם בזה בברכת השנים פני רבינו הגה"צ שליט"א, מורה דרכינו ומאיר נתיבותינו במשך כל ימות השנה כולה, ונושא בעול עם כל אחד ואחד בפרטות ובכללות. ואתו עמו בניו החשובים הי"ו המסייעים במשא הקודש, לכל אשר על המלאכה מלאכת הקודש, ולכלל הקוראים הנאמנים ה' עליהם יחיו:

"לשנה טובה תחבו ותחזמו לאלוהי לדיים טובים" תחל שנה וברכותיה

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

לקבלת העלון במייל (דוא"ר) נא לשלוח למייל הפצו"ב

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

לע"י החבור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק ונלביע יחנסלו תנצבה.

לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע יסיון תנצבה.

שרה שיינדל בת טילה רחה להצלחה בכל העניינים

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

יוסף בן טילה רחה לרפואה שלימה

לע"י מרת הינדל בת משה ירסיוו ובלומה

לע"י יעקב צבי בן ישראל

shivti11@gmail.com

יר"ל ע"י קהילת שובתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173